Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 1967 йил 10 июнь, Шанба ◆ № 134 (13.694). ◆ БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ГАЗЕТАМИЗ МЕҲМОНИ

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига

Қардошлар даврасида, улуғ инқилоб нури билан йўғрилган дўстлик оиласида қорақалпоқ халқининг ҳам ўз муносиб ўрни, баланд мавқеи бор.

Бу ўлканинг бойликлари, гўзалликлари беҳад: Орол денгизининг чиройига мафтун бўлмаган, балиқчиларнинг жасоратига қойил қолмаган борми. Зилол каналлар, туташ пахтазорлар — буларнинг бари қорақалпоқнинг бугунги жамоли. Қорақалпоғистон — пахтакор ва чорвадор эл, у юксак саноат ва маданият диёри. Қумзорларни гулзор қилаётган, фан ва санъати гуллаётган диёрдир у.

Чорвадорлар Қорақум этакларида, чексиз яйловларда, бархнлар орасида сурув-сурув қўйлар боқиб, аъло навли қоракўл терилари етиштирмоқдалар.

Булар ҳаммаси Октябрнинг зиёбахш нури туфайлидир. Бугун ана шу гўзал диёр, мардлар ўлкаси газетамиз меҳмони.

ЯШНАЁТГАН ЎЛКА

Е. АИТМУРОТОВ,
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси.

Қорақалпоғистон Октябрь инқилобига қадар чор Россиясининг энг қолоқ мустамлакаларидан бири эди. Бу ўлкада саноат деярли бўлмаган. Ҳозирги вақтда замонавий заводларимиздан бири Қорақалпоғистонда 1913 йилда ҳамма кустар корхоналар томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотдан анча кўп маҳсулот тайёрлаб бермоқда. Ўша вақтда корхоналарда 50 га яқин ишчи меҳнат қиларди. Қорақалпоқ миллатидан бирорта техник ёки инженер йўқ эди.

Қишлоқ хўжалигида омоч ва кетмон асосий қуроллардан ҳисобланарди. Далаларга сув ўрта аср ишлаб чиқариш қуроли — чиғириқлар орқали оқизиларди. Қорақалпоғистон аҳолисининг 0.2 проценти саводли эди, холос. Жами тўртта бошланғич мактаб бўлиб, уларда ҳам эксплуататор синфлар вакилларининг болалари таълим оларди. Бутун Қорақалпоғистон территориясида 20 ўринли 2 та касалхона ва 3 та фельдшерлик пунктлари мавжуд бўлиб, улар ҳам шаҳарларда жойлашган эди.

Совет ҳокимияти йилларида Қорақалпоғистон ажойиб йўлни босиб ўтди. Илгари сувсиз ётган чўллар ҳозир обод бўлди, даштларда колхоз ва совхоз посёлкалари, саноат корхоналари, темирйўл станциялари қурилди. Пахта, шоли майдонлари кенгайди, йўлларга асфальт ётқизилди. Қорақалпоғистон бўйлаб Бухоро — Урал, Ўрта Осиё — Марказ газопровод трубалари ўтган.

Қорақалпоғистон қишлоқ хўжалиги қудратли техника билан таъминланган. Республикада 600 дан ортиқроқ умумий таълим мактаблари, 13 та ўрта махсус ва олий ўқув юртлари, кўпгина маданий оқартув ҳамда даволаш-профилактика муассасалари ишлаб турибди. Қорақалпоғистон эндиликда ёппасига саводхон ўлкадир.

Ҳозир автоном республикада 100 га яқин замонавий саноат корхоналари ишлаб турибди. Ранг-баранг маҳсулот тайёрлайдиган бу корхоналар ўтган йили планни 102 процент бажарди. 1966 йили ялпи саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1940 йилдагига қараганда 3 баравардан ҳам зиёд бўлди. Тахиатош ГРЭСи, Мўйноқ консерва комбинати автоном республикадагина эмас, бутун Иттифоқда ҳам машҳурдир.

Автоном республика саноат корхоналарида 13 минг киши ишлаб турибди. Маҳаллий кадрлардан инженер-техниклар тайёрлаш борасида катта ишлар амалга оширилган.

Йўл қурилишида улкан муваффақиятларга эришилди. Тошовуз — Жумуртов темир йўли жадал қурилмоқда. Автоном республика меҳнаткашлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига автомобиль тракти йўллари қурилиши ҳақида қарор қабул қилганликлари учун самимий миннатдорчилик изҳор этадилар. Бу йўллар республикани Орол денгизи ва Ўзбекистоннинг бошқа областлари, шунингдек Тошкент шаҳри билан боғлайди.

Қорақалпоқ халқи Қўнғирот — Бейнов магистрал темир йўли қурилиши тўғрисидаги хушхабарни зўр қониқиш билан кутиб олди. Бу йўл Қорақалпоғистонни ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларни Ватанимиз маркази билан қисқа йўллар орқали боғлайди, автоном республика экономикаси ва маданиятининг гуллаб-яшнаши учун ғоят катта аҳамиятга эга бўлади.

Совет ҳокимияти йилларида Қорақалпоғистонда почта-телеграф алоқаси кенг қулоч ёйганлиги қувончлидир. Ҳамма шаҳар ва қишлоқлар, колхоз ва совхозлар алоқа корхоналарига эга. Автоном республика тўла-тўкис радиолаштирилган. Нукус шаҳрида телемарказ қурилган.

Ўтган етти йилликда автоном республикада капитал қурилишнинг умумий ҳажми 508 миллион сўмни ташкил этди. Шу беш йилликда бу соҳага тағин 500 миллион сўм ажратиш мўлжалланмоқда. Тахиатош гидроузели, Тахиатош ГРЭСининг иккинчи ва учинчи навбат қурилиши халқ хўжалиги вазифаларини янада муваффақиятли бажаришда муҳим роль ўйнайди. 1967 йили Тахиатош ГРЭСининг қуввати 2 баравар ортади, беш йилликнинг охирига бориб эса беш баравардан зиёд кўпаяди. Бу тадбирларнинг ҳаммаси шонли партиямиз томонидан олдимизга қўйилган муҳим халқ хўжалиги вазифаларини муваффақиятли бажариш имкониятларини беради.

Қорақалпоғистон автоном республикаси экономикасида қишлоқ хўжалиги салмоқли ўрин эгаллайди. Автоном республика меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) Пленуми ҳамда КПСС XXIII съезди тарихий қарорларини изчиллик билан амалга ошира бориб, қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан, хусусан пахтадан мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Автоном республика тарихида 1966 йили биринчи марта 290 минг тонна «оқ олтин» етиштирилди ва давлатга сотилди. Бу, пландан 60 минг тонна зиёддир.

1966 йили фан ютуқлари ва илғор тажрибаларнинг ишлаб чиқаришга кенг жорий этилиши туфайли деҳқончилик маданияти анча ўсди. Натижада пахтанинг ўртача ҳосилдорлиги автоном республика бўйича 24 центнердан ошиб тушди. Биз бундай ҳосилдорликка биринчи марта эришдик. Тўрткўл райони хўжаликларида гектаридан 32 центнердан, Амударё ва Беруний районларида — 28 центнердан ошириб пахта олишди. Илгари қолоқ ҳисобланган Кегайли райони бир йил ичида ҳосилдорликни гектар бошига 6 центнерга кўпайтирди. Автоном республикадаги 22 хўжалик 30 центнер ва ундан ошириб пахта топширди.

Пахтачиликни комплекс механизациялаштиришда жиддий ўзгариш рўй берди. 1965 йили машиналар билан 60 минг тонна ёки ялпи ҳосилнинг 23 проценти йиғиштириб олинган бўлса, бултур 96 минг тонна пахта бункерлардан тўкилди. Қўнғирот райони ялпи ҳосилнинг 52 процентини машиналарда териб олди. Колхоз ва совхозларнинг далаларида ҳар куни ўрта ҳисобда 1500 та агрегат ишлаб турди. Бу агрегатлар 50 минг кишидан зиёдроқ теримчининг ишини бажарди.

Жамоат чорвачилигини ривожлантириш соҳасида қилинган ишлар ҳам салмоқлидир. Қорамоллар ва қўй-эчкилар туёғини кўпайтиришда анча муваффақиятларга эришилди.

Сув хўжалиги қурилиши кенг кўламда олиб борилаётганлигини алоҳида таъкидламоқ керак. Бегёб насос станцияси секундига 60 кубометр сув чиқариб беряпти. Секундига худди шунча сув чиқариб бераётган Каттагор насос станцияси муддатидан бир йил илгари фойдаланишга топширилди. Ленин номли канал бошида секундига 48 кубометр сув чиқариб берадиган насос станцияси ишлаб турибди. Юбилей йилида Беруний районида Найман — Бештом насос станцияси қурилиши мўлжалланган.

Амударёда ва магистрал каналларда қудратли кўчма насос станциялари ва стационар насослар қурилган. Уларнинг сони тағин ҳам кўпайиб боради.

Автоном республикада ихтисослаштирилган шоликорлик совхозлари қурилиши кенг авж олмоқда. Бизда ҳозир 9 та ана шундай совхоз бор. Автоном республикада «Средазирсовхозстрой» составида «Каракалпакирсовхозстрой» Бошқармаси янги қурилиш ташкилотининг тузилиши Амударё этакларида шоликорликни ривожлантиришга партия ва ҳукуматимиз кўрсатаётган буюк ёрдамнинг ифодасидир.

Қорақалпоғистонда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга умумий характеристика бериш билан бирга яна бир фактга эътибор берайлик. 1913 йили ҳозирги Қорақалпоғистон территориясида 16 минг тонна пахта ва 193 минг пуд шоли етиштирилар эди. 1966 йилда эса 290 минг тонна пахта, 2413 минг пуд шоли олинди. Шу рақамларнинг ўзидан совет ҳокимияти йилларида автоном республика қишлоқ хўжалиги беқиёс ўсганлиги кўриниб турибди.

Қорақалпоғистонда фан ва маданият йил сайин юксалмоқда. Ҳар 10 минг кишига ҳисоблаганда студентлар сони жиҳатидан Автоном республика Франция ва Италиядан икки баравар, Эрондан 20 баравар ўзиб кетди. Олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар сони Туркиядагига нисбатан олти баравар кўпдир. Ҳозир 6500 ўринли 99 та даволаш муассасалари ишлаб турибди. Клублар, кино-театрлар, кутубхоналар тармоғи кенгайиб бормоқда.

Қорақалпоқ халқи Маркс, Энгельс, Ленининг асарларини, жаҳон ҳамда рус адабиёти классикларининг асарларини ўз она тилида ўқимоқда. Республикада Ўзбекистон Фанлар академиясининг филиали ва 7 та илмий тадқиқот институтлари ҳамда лабораториялари ишлаб турибди. Барча илмий муассасаларда ва педагогика институтида 450 та илмий ходим бор. Шулардан 7 киши фан доктори ва юзга яқини фан кандидатларидир.

Юбилей йилидаги вазифаларимиз янада катта. Автоном республика саноати маҳсулот ишлаб чиқаришни тахминан 9 процент кўпайтирмоғи керак. 7600 гектар янги ерлар ўзлаштирилади. Шунингдек, бошқа кўпгина муҳим ишлар амалга оширилади.

Қорақалпоғистон меҳнаткашлари Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун куч ва ғайратларини аямайдилар. Уларнинг фикри-зикри Октябрь байрами ҳамда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига ажойиб совғалар тайёрлашга қаратилган.

Қорақалпоғистон АССРнинг Марказий майдони. А. Ходжаев фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ОРОЛ ДЕНГИЗИДАГИ ИШЧИ, БАЛИҚЧИ ЎРТОҚЛАРГА

ХАЛҚ КОМИССАРЛАРИ СОВЕТИНИНГ МУРОЖААТИ

1921 ЙИЛ, 7 ОКТЯБРЬ

Қадрли ўртоқлар!

Жуда катта фалокат тўғрисидаги, яъни бутун Поволжьеда ва Приуралнинг бир қисмида юз берган ва мисли кўрилмаган очлик тўғрисидаги хабар Сизларгача бориб етган бўлса керак, албатта. Астрахань губерниясидан тортиб Татаристон республикаси ва Пермь губерниясигача ҳамма ерда қурғоқчилик бўлиб, дон ва ўтлар деярли бутунлай қуриб қолди. Миллионлаб кишилар — меҳнаткаш деҳқонлар ва ишчилар, миллион-миллион чорва моллари ҳалок бўлиш олдида турибди ва ҳалок бўлмоқда.

Озиқ-овқат масаласи дурустроқ бўлган жойлардаги ўртоқлари — ишчилар, меҳнаткаш деҳқонлар, чўпонлар ва балиқчилар ёрдам қилмас экан, руслар ва мусулмонлар ҳам, ўтроқлар ва кўчманчилар ҳам ҳаммаси баб-баравар ҳалок бўлиб кетиши турган гап. Албатта, Совет ҳокимияти оч қолганларга шошилинч суратда ёрдам кўрсатмоқда, ҳозир у кузги дон экиш учун уларга шошилинч суратда 12 миллион пуддан кўпроқ дон юборди, ҳозирги вақтда озиқ-овқатлар юбормоқда, ошхоналар ва ҳоказолар ташкил этмоқда. Аммо булар камлик қилади. Фалокат шу қадар каттаки, подшо олиб борган уруш туфайли ва оқ гвардиячиларга қарши олиб борилган уруш натижасида Совет республикаси шу қадар вайрон бўлганки, давлат маблағлари билан меҳнаткашларнинг фақат $1/4$ қисминигина келгуси ҳосилгача аранг боқиб туриш мумкин.

Бой-капиталистлар ёрдамига ҳам умид қўйиб бўлмайди. Дуруст, ҳозирги вақтда Англия, Америка, Франция каби энг кучли давлатларни идора қилиб турган капиталистлар оч қолган деҳқонларимизга ёрдам бермоқчи эканликларини айтдилар, аммо бунинг учун шундай шартларни қўйдиларки, буларни қабул қилиш бизнинг ишчи-деҳқон республикамиз устидан бутун ҳокимиятни улар қўлига бериб қўйишни билдирар эди. Бу тушунарли. Меҳнаткаш қонини сўрувчи капиталист ва судхўрнинг меҳнаткашга беғараз ёрдам берган вақти ҳеч бўлгани йўқ. Капиталистлар синфи меҳнаткашнинг бутун вужуди ва жонини асоратга солиш учун ҳамиша унинг очлигидан фойдаланиб келган. Капиталистлар бизнинг қон тўкиб эришган озодлигимизни барбод қилиш, ҳокимиятни ишчи ва деҳқонлар қўлидан абадий тортиб олиш ҳамда улар устидан яна подшо, помешчик, хўжайин, стан пристави ва чиновник ҳукмронлигини ўрнатиш учун энди бизнинг очлигимиздан ҳам фойдаланмоқчи бўладилар.

Қозон, Уфа, Самара ва Астраханнинг оч қолган кишилари бутун умидни ўзлари сингари меҳнаткаш кишиларнинг, ҳеч кимнинг қонини сўрмай, пешана тери билан кун кўрувчи қадоқ қўлли меҳнаткашларнинг буюк пролетарча бирдамлигига (розилигига) боғлаганлар. Сизда, Орол денгизида балиқ овлаш ёмон эмас, бинобарин, сизлар унча кўп муҳтожлик кўрмай яшамоқдасиз. Овлаган балиғингизнинг бир қисмини очликдан шишиб кетаётган чол-кампирларга, деярли бутун йил бўйи оч қорин билан оғир ер ишларини бажариши лозим бўлган ва ҳолдан тойган 8 миллион меҳнаткашга, ниҳоят, биринчи навбатда ҳалок бўлиб кетиши мумкин бўлган 7 000 000 болага ажратиб беринг.

Қадрли ўртоқлар, Орол денгизининг балиқчилари ва ишчилари, саҳий қўлингиз билан ёрдам қилинг! Бу билан сиз одамгарчилик қилибгина қолмай, ишчилар революцияси ишини ҳам мустаҳкамлаган бўласиз. Чунки сиз ишчиларнинг бир-бириддан жуда узоқ бўлган жойлардаги пролетарларнинг бир-бирига берадиган кенг ёрдамига таянган Совет давлатининг куч-қудрати енгилмас эканлигини бутун дунёга, энг аввало барча меҳнаткашларга кўрсатган бўласиз. Бутун ишчилар синфи, бир ёқадан бош чиқариб, Поволжьенинг оғир ярасини даволаш учун оёққа турсин, серҳосил Поволжье эса олган нарсаларини келгуси йили ўз ғалласи билан бизга қайтаради. Фақат шу йўл билангина биз Совет ҳокимиятини сақлаб қоламиз ва қўлга киритган озодлигимизни бутун дунё капиталистларининг барча ёвуз ниятларидан ҳимоя қиламиз.

В. УЛЬЯНОВ (Ленин).
Халқ Комиссарлари Советининг Раиси.

ТОШКЕНТ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

«Бўка» совхозида 9 июнда Тошкент области пахтакорларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда комплекс механизациялашган звеноларнинг раҳбарлари, бригадирлар, колхозларнинг раислари, совхозларнинг директорлари, мутахассислар, партия ва совет ходимлари қатнашди.

Кенгашда ғўзани парвариш қилишга доир зарур чоралар кўриб чиқилди. Пойтахт областининг пахтакорлари юбилей йили давлатга 330 минг тонна «оқ олтин» берадилар. Олинган мажбуриятни бажармоқ учун кенгаш қатнашчилари қолоқ участкаларда ғўзага ишлов бериш, ғўзаларни суғориш ва озиқлантириш кераклигини кўрсатиб ўтишди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов ва Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов нутқ сўзладилар. (ЎзТАГ).

А. Н. КОСИГИН ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 8 июнда Кремлда Сурия Араб Республикасининг Совет Иттифоқидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Салоҳиддин Торозийни қабул қилди.

А. Н. Косигин билан С. Торозий ўртасида дўстона вазиятда ўтган суҳбат вақтида иккала томонни қизиқтирувчи масалалар муҳокама қилинди. (ТАСС).

АНДИЖОНЛИКЛАР ЎЗ МАЖБУРИЯТЛАРИНИ БАЖАРДИЛАР

Андижон область пиллачилари давлатга пландан ташқари 660 тонна пилла сотиш юзасидан олган қўшимча мажбуриятларини бажардилар. (ЎзТАГ).

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ АДАБИЁТ, САНЪАТ ВА АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДАГИ СССР ЛЕНИН МУКОФОТИ ВА ДАВЛАТ МУКОФОТИ КОМИТЕТИДАН

Адабиёт, санъат ва архитектура соҳасидаги СССР Ленин мукофоти ва Давлат мукофоти комитети 1967 йилги СССР Давлат мукофотларини олиш учун қуйидаги ишлар конкурсда қатнашиш учун қабул этилганлигини хабар қилади:

АДАБИЁТ СОҲАСИДА

1. **Андроников И. Л. «Лермонтов. Тадқиқотлар ва топилмалар»** китоби.

«Бадиий адабиёт» нашриёти тақдим этган.

2. **Баруздин С. А. «Ўтмишнинг такрори»** романи.

РСФСР Ёзувчилар союзи, «Болалар адабиёти» нашриёти, «Нева» журнали редколлегияси тақдим этган.

3. **Кугультинов Д. Н. «Мен сенинг тенгдошингман»** шеърлар ва достонлар китоби.

РСФСР Ёзувчилар союзи, «Дружба народов» журнали редколлегияси, «Новий мир» журнали редколлегияси тақдим этган.

4. **Кемпе М. «Тугамас онлар»** шеърлар китоби.

Латвия Ёзувчилар союзи тақдим этган.

5. **Панченко П. Е. «Осмон гумбазлари»** шеърлар китоби.

Белоруссия Ёзувчилар союзи тақдим этган.

6. **Ризо Расул. «Ер саховати»** шеърлар китоби.

Озарбайжон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

7. **Смеляков Я. В. «Россия куни»** шеърлар цикли.

РСФСР Ёзувчилар союзи, РСФСР Ёзувчилар союзининг Москва бўлими, «Дружба народов» журналининг редколлегияси тақдим этган.

8. **Субботин В. Е. «Урушлар шундай тугайди»** китоби.

РСФСР Ёзувчилар союзи тақдим этган.

МУЗИКА ВА КОНЦЕРТ-ИЖРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ СОҲАСИДА

1. **Габичвадзе Р. К. Торли музика асбоблари, фортепьяно ва литаврлар** учун симфония.

СССР Композиторлар союзи тақдим этган.

2. **Заринь М. О. «Махагонлар»,** оратория, Альфред Крулис ва Ленгстон Хьюз тексти.

СССР Композиторлар союзи тақдим этган.

3. **Петров А. П. 1964—1965 йил қўшиқлари** («Отам ҳақида қўшиқ», «Зангори шаҳарлар», «Дўстимни куйлайман», «Тепалика», «Москва бўйлаб бораман»).

СССР Композиторлар союзи тақдим этган.

4. **Свиридов Г. В.** аралаш хор ва симфоник оркестр учун **«Курск тароналари»** музикаси (халқ лапарлари).

СССР Композиторлар союзи, РСФСР Композиторлар союзи тақдим этган.

5. **Тактакишвили О. В. «Руставели изидан»** ораторияси, Ираклия Абашидзе тексти.

СССР Композиторлар союзи тақдим этган.

6. **Хренников Т. Н.** Чолғу асбоблари концертлари цикли: **скрипка ва оркестр учун концерт; виолончел ва оркестр учун концерт.**

СССР Композиторлар союзи тақдим этган.

7. **Чайковский Б. А. Виолончел ва оркестр учун концерт.**

СССР Композиторлар союзи, РСФСР Композиторлар союзи тақдим этган.

8. **Шостакович Д. Д. «Степан Разиннинг қатл этилиши»,** Бас, хор ва симфоник оркестр учун поэма, Е. Евтушенко тексти.

СССР Композиторлар союзи, РСФСР Композиторлар союзи тақдим этган.

9. **Шчедрин Р. К. «Шўх лапарлар»** (оркестр учун концерт).

СССР Композиторлар союзи тақдим этган.

10. **Юрлов А. А.** — Республика рус академик хор капелласининг бадиий раҳбари. **1964—1965 ва 1965—1966 йил мавсумларининг концерт программалари.**

СССР Композиторлар союзи, меҳнаткашлар депутатлари Воронеж область Совети ижроия комитетининг Маданият бошқармаси, РСФСР Композиторлар союзининг Воронеж бўлими тақдим этган.

(Охири тўртинчи бетда).

Тошкент области. Бекобод районидаги Ленин номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдубашир Усмонов бошлиқ комплекс звеносида ғўзаларни икки томонлама парвариш қилиш яхши йўлга қўйилган. Суратда: ўртоқ А. Усмонов звено сувчиси ўртоқ Т. Пардаев билан ғўзалар парваришини кўздан кечирмоқда.
Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Улуғ оилада иқболинг порлоқ!

КАЛИНИН БИЛАН ЁНМА-ЁН

Бева қолган онам мени интернатга берди. 1933 йили муаллимлар тайёрлайдиган 9 ойлик курсни тугатганимдан кейин ўзим ўқиб тарбияланган Шорахандаги Пушкин номли бошланғич мактабга биринчи синф муаллими бўлиб йўлланма олдим. 18 га энди кирган эдим. Ростини айтсам, болаларга қўшилиб ўзим ҳам ўйнагим келарди.

Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг биринчи чақириғида Автоном республика Олий Советига депутат бўлиб сайландим. Бу қадимдан эзилган қорақалпоқ аёлларининг энди ўз йўлини, бахтини топганлигидан бир белги эди. Оддий бир қорақалпоқ қизига кўрсатилган бу юксак ишонч менга битмас-туганмас куч бахш этди.

Ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш, овулларда саводсизликни тугатишдаги камтарин меҳнатим тақдирланиб, СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан 1939 йилда «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан тақдирландим. 140 киши Ватанимиз пойтахти Москвага, Кремлга йўл олдик. Қўлимда олти ойлик болам ҳам бор эди. Бутуниттифоқ оқсоқоли Михаил Иванович Калинин мукофотларни топширди. Севикли оқсоқолимиз Қорақалпоғистондан келган муаллимлар билан расмга тушди. Мен билан ёнма-ён ўтирди. Бу расмни шу кунларгача кўз қорачиғидай асраб келмоқдаман. У суҳбатда бизга ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш ҳақида жуда қимматли фикрларни айтди. Ажойиб инсон, атоқли давлат арбоби, педагог Михаил Иванович Калининнинг сўзлари ҳамиша менинг ёдимда. Бу доно маслаҳатлар менинг ҳаёт йўлимни йўлчи юлдуздай ёритиб турди. Қарийб 30 йил муаллимлик қилдим. Қанчадан-қанча шогирдлар етиштирдим. Булар орасида партия ходими Қаландар Тоиров, Хоразм педагогика институтининг ўқитувчиси Қодир Юсупов, ўзим муаллимлик қилган Пушкин номидаги мактаб директори Верди Рўзимбетовлар бор.

Меҳнатим зое кетмади. Бир кўчат эккан бўлсам боғ бўлди. Олти болам бор. Фотима ТашМИни тугатиш арафасида, Гулистон Тошкент чет тиллар институтида, қолганлари мактабда ўқишяпти.

Агар Улуғ Октябрь революцияси ғалаба қилмаганда оддий қорақалпоқ қизига бу бахт юзини кўрсатармиди, бошимга бахт қуши қўнармиди?!

Б. СУЛТОНОВА,
кекса ўқитувчи.

ОТАЛАР ИЗИДАН

Қорақалпоқ аёллари фарзанд туғилганда қаҳрамонлик алласини айтиб, йўргаклайдилар. Ботирлик белан-чакдаги боланинг бутун вужудига сингиб, сут билан киради. Қорақалпоқ тарихини варақлаган киши мислсиз қаҳрамонликлар гувоҳи бўлади. Мана, шулардан айрим лавҳалар:

<>

ХОННИНГ СИНГАН ҚИЛИЧИ

Қорақалпоқлар икки қош орасидай бир-бирига яқин, қуда-қудағай, оға-ини хоразмликларнинг бошига нима ташвиш тушса, бирга тортдилар. Дарёнинг икки соҳилида туриб ўртадаги сувни баббаравар бирга ичдилар. Босқинчиларни ҳам бирга қувдилар.

Саид Абдуллахон кўп исёнкорларни қиличдан ўтказди. Сабр косаси тўлган халқ қўзғолди. Гражданлар уруши айни қизиган бир пайтда хон асир олинди. Хоннинг қиличи синди.

ХОРАЗМ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚИЗИЛ БАЙРОҒИ

Хоразмлик биродарларни хоннинг истибдодидан халос қилиш, курашаётган Хоразмга ўз жони, ўз жони билан кўмаклашиш ниятида кўнгилли қорақалпоқ отряди тузилди. Бу отряд хоразмликлар билан бирга хоннинг сўнгги ҳамлаларини қадамба-қадам забт қилди. Қорақалпоқ чўлларининг қашқири Жунаидхон чекинди.

Хева, Урганчдан хонликни шипириб ташлаш учун А. Г. Желябин бошчилигидаги қорақалпоқ кўнгиллилари олға юрдилар. 1924 йилнинг 28—29 январида, аёз, қум аралаш шамол турган қора совуқда Хева дарвозалари остонасида шиддатли жанг бўлди. Тонг отарда, соат 7 да хоннинг отрядлари қўл кўтариб, 29 январь куни Хева озод қилинди. Хоннинг қолган-қутган каллакесарлари қумликларга ғойиб бўлди.

Хоразм Халқ Республикасининг Қизил байроғи қорақалпоқ кўнгиллиларига ана ўшанда — хоннинг сўнгги ҳужумини даф этишда кўрсатилган қаҳрамонлик учун берилган эди...

Тарих ҳукмидан сабоқ чиқармай, чучварани хом санаган немис фашистлари мамлакатимиз тупроғига хиёнаткорона бостириб кирди. Шунда қорақалпоқ йигитлари яна қўлга қурол олдилар. Ватан урушининг биринчи кунларидаёқ ҳарбий комиссарнатга ариза ёғилиб кетди. Уларнинг орасида 200 га яқин қизнинг ҳам аризаси бор эди. Улар қўлларига қурол беришни, аскарликка олишни ҳарбий комиссариатдан сўрардилар. Беш мингга яқин от, беш юз чамаси автомашина фронтга жўнатилди. Қўлга қурол олган йигит-қизлар эса минглаб эди.

МЕРЕСЬЕВГА ЎХШАРДИ

ТАСС нинг ҳарбий мухбири хабар қилишича, разведкачиларнинг кичкинагина бир отряди тунда душманнинг мудофаа чизиғини билиш учун йўлга чиққанда душман сезиб қолиб, ўт очган. Шунда Абдулла Ражабов икки оёғидан ўқ еган. У икки оёғини ўзи боғлаб олға эмаклаган. Силжиш амри маҳол. Аммо у бу ерларда қолиб кетса асир олишларини билардн. Шармандали асирликдан ўлим минг бор афзал деб ўйларди у. Икки кеча-кундуз мижжа қоқмай зўр-базўр Шарққа томон судралди. У ўзимизникилар олдига етиб келди. Уни дарҳол госпиталга жойлашди. Бу ажойиб инсон, иродали жангчини ротадагилар Мересьевга ўхшатишди. Абдулла Ражабов ўлимга ана шундай чап берган эди.

Турумбетов ҳарбий фельдшер бўлиб хизмат қиларди. У ўлимнинг содиқ дўсти санитар ити «Трезор» билан бир кеча-кундузда 45 ярадорни жанг майдонидан олиб чиқиб, ҳаётларини сақлаб қолди. У икки марта Қизил Юлдуз ордени билан мукофотланди.

МАТРОСОВЧА ҚАҲРАМОНЛИК

Смоленск учун бўлган даҳшатли жангларда Қодир Ешанов Александр Матросовнинг изидан борди.

Уймалашиб келаётган фашист танкларини ҳеч қандай куч тўхтатолмайдигандай туюларди. 19-ўқчи дивизиянинг 113-полкида хизмат қилувчи Қодир Ешанов ўз жонини Ватанга бахшида этди. У қўлида граната билан танк сари юрди. Ўзини танк остига ташлади. Кучли портлаш рўй берди. Душман ҳамласи қайтарилди. Қ. Ешанов жасорати Александр Матросовча қаҳрамонлик бўлди.

ИНСОН ТАҚДИРИ

Ўринбой Абдуллаевнинг тақдири «Инсон тақдири»даги Андрей Соколовнинг тақдирига ўхшаб кетади. Зотан Андрейнинг тақдири ватандошлар тақдиридир.

Ўринбой Улуғ Ватан урушида нима азоб бўлса ҳаммасини чекди. Қандай қаҳрамонлик бўлса ҳаммасини кўрсатди. 375-ўқчи полкнинг пулемётчиси Киевни озод қилишда, душман қамалини ёриб ўтишда ажралиб турди. Бу жангда Ўринбой Абдуллаевнинг ўзи 12 фашистни ер тишлатди, учтасини асир олди. Аммо 1944 йилнинг 14 июнида 12 киши қуршовда қолди. Улар куч жиҳатдан қўли баланд душман билан сўнгги нафасларигача олишишга қасд қилдилар. Қаттиқ жангдан сўнг улардан уч кишигина қолди, холос. Абдуллаев икки марта ярадор бўлди. У жойлашган окопнинг ёнгинасига снаряд тушди. Дўстлари уни ҳалок бўлди, деб ўйлаган эдилар. Ўринбой тирик эди. Иккинчи Прибалтика фронтининг қўмондонлиги тавсиясига биноан 1945 йилнинг 24 мартида унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди...

Ҳозир у Тўрткўл районидаги «Партия XXI съезди» колхозида звено бошлиғи. Бундай қаҳрамонларнинг жасоратини куйлаш учун тор кам, айтиш учун сўз.

Ш. БОБОШЕВ,
тарих фанлари кандидати.
А. ЭШОНОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбири.

АТОҚЛИ АРБОБ

Қорақалпоғистонда Совет ҳокимияти алангали курашларда ташкил топди ва мустаҳкамланди. Биз ана шу қутлуғ курашнинг биринчи сафларида борган ҳақиқий халқ фарзандларини ҳамиша фахр билан ёдга оламиз. Шулардан бири Қорақалпоғистонда Совет ҳокимиятини барпо этиш ва мустаҳкамлаш учун курашган, Қорақалпоғистон АССР Халқ Комиссарлари Советининг биринчи раиси Қосим Авезов.

Қосимнинг болалик йиллари Чимбой музофотидаги Тўққизовулда ўтди. Овулдаги камбағаллар қатори деҳқончилик билан шуғулланди.

1921 йилнинг май ойидан бошлаб у Шўрахон уездида очилган педагог—тарбиячилар курсига ўқишга кирди. Бу курсни битиргандан сўнг Қосим Чимбой мактабининг биринчи синфида ўқитувчилик қила бошлади. Шу вақтда у коммунистлар партияси сафига кирди. 1922 йил апрелида у Чимбойда интернат ташкил этиб, унга мудирлик қилди.

Авезов автоном областда чиқадиган «Эркин қорақалпоқ» газетасига ҳам редакторлик қилган. У 1929 йилнинг апрель ойида Қозоғистон Марказий Ижроия комитети раисининг ўринбосари қилиб сайланди. Айни вақтда у Қозоғистон ички ишлар халқ комиссари лавозимида ҳам ишлади.

Қозоғистон еттинчи чақириқ Марказий Ижроия комитетининг Президиуми Авезовнинг Қозоғистонда олиб борган самарали ишларини таъкидлаб, уни Қорақалпоғистон автоном областига раҳбарлик ишларига юборди. Марказий Ижроном Президиумининг қарорида, жумладан бундай дейилади: «Қозоғистон Марказий Ижроия комитети Президиумининг ишончи комилки, ўртоқ Қ. Авезов Қорақалпоғистон Автоном областида зафарли социалистик қурилиш ишида энг илғор, фаол ходимлардан бири бўлиб қолади». Қосим Авезов чиндан ҳам партия қайси ишга юборса уни моҳирлик билан уддаларди.

Уттизинчи йилнинг октябрида партия Авезовни Москва шаҳрига, СССР Марказий Ижрономи Президиуми ҳузурига доимий вакил қилиб жўнатди. Қосим Авезов шу йилнинг биринчи августидан яна Қорақалпоғистон автоном областига қайтиб, область партия комитетининг ташкилий бўлимига мудирлик қилди. 1932 йилда Қорақалпоғистон Автоном Республикаси тузилгач, Авезов республика Халқ Комиссарлари Советининг биринчи раиси бўлди. Бу лавозимда у икки йил ишлади. Авезов 1925 йилдан бошлаб 9 йил давомида СССР Марказий Ижроия Комитети Иттифоқ Советининг аъзоси бўлиб келди. У 1934 йилдан бошлаб яна Москвада, Қорақалпоғистон АССРнинг СССР Марказий Ижрономи Президиуми ҳузурида доимий вакиллик лавозимига тайинланди. Икки йилдан сўнг у Қорақалпоғистонга қайтиб келгач, автоном республика санъат ишлари бошқармасига раҳбарлик қилди. У Қорақалпоғистон АССР ёзувчилар союзининг аъзоси бўлиб, бир қанча вақт Союз правлениесига раислик ҳам қилган.

Қосим Авезов Қорақалпоғистоннинг йирик партия ва давлат арбоби эди. Совет давлатининг юбилей йилида Авезовнинг туғилганига 70 йил тўлади. Қорақалпоғистон ва Чимбой район партия, Совет ва жамоат ташкилотлари қорақалпоқ халқининг бу садоқатли фарзандини ҳамиша қалб тўрида сақлайдилар.

О. РАЖАБОВ,
юридик фанлари кандидати.

ТЎЙГА СОВҒА— БИР ШАҲАР

Қўнғиротнинг тарихи узоқ. Аммо у яқин-яқинларгача номигагина шаҳар бўлиб келди. Пахта заводида кунига бир-икки қанор пахта тозаланарди. Кўчалар тор, эгри-бугри. Уйлар пастқам, қилтиллаб турарди.

Бу — кечаги Қўнғирот. Шу кеча-кундузда Қўнғиротда иш қизғин. Тошкент — Қўнғирот поезди келиб тўхтайдиган сўнгги разъездда темир йўлчиларнинг уч-тўрттагина уйи бор эди. Газопроводчилар қурилишни қизитишди. 16.349 квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди. 400 ўринли «Факель» кино-театри, 165 жойли болалар яслиси, ресторан... Бундай муассасалар кўпаймоқда. Устюртда янги Қўнғирот туғилмоқда. Район маркази ҳам кўчиб келди.

Бухоро — Урал газопроводининг 680, Ўрта Осиё-Марказ газ трассасининг 173 километр газ трубалари ётқизилиб, 5, 6, 7-компрессор станцияларининг бир неча цехлари ҳам ишга тушди.

Қорақалпоғистон картасида янги бир шаҳар пайдо бўлди. Бу — Устюртдаги Комсомольск. 200 километр қувур ётқизилиб, Амудан водопровод суви олиб келинди.

Бухоро—Урал газопроводининг биринчи навбати ишга тушганда колонна бошлиғи Ғалимжон Нафиқов Ленин ордени билан мукофотланди. Минвали Зиазитдинов, Радик Шокирхонов, Дамир Қулбоев, Абдураҳмон Ерманов, Вали Ғариповлар Ғалимжондан қолишмаяпти. 2-қурилиш бошқармасининг инженер-техник ходимлари, ишчилари биринчи квартал планини ортиғи билан адо этдилар. Юбилейгача Ўрта Осиё-Марказ газ трассасининг янги компрессор станцияси ишга тушади. Қўнғиротдаги янги шаҳар 50 йиллик тўйга ажойиб совға бўлади.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
Қ. ЕРНИЁЗОВ.

◆ ● ◆

Нукусдаги республика ёш натуралистлар станциясига юзлаб ўқувчилар қатнашади. Улар тажрибали муаллимлар раҳбарлигида қишлоқ хўжалиги негизини ўрганадилар. Суратда: агрохимия тўгарагининг раҳбари Н. Иброҳимова К. Маъмутова ва А. Оллоназаровалар билан тажриба ўтказмоқда.

А. Ходанов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

КРУПСКАЯ БИЛАН СУҲБАТ

Октябрь инқилоби аёлларнинг истиқболига йўл очди. Аёллар ҳаракатида қатнашдим. 1928 йилнинг декабрида Москвада Совет шарқи хотин-қизларининг катта анжумани бўлди. Ўша кезлар область партия комитетида инструктор бўлиб ишлардим.

Клара Цеткина нотоблиги сабабли бу йиғилишда қатнаша олмади. Биз вақт топиб, у билан суҳбатлашдик. Қорақалпоқ аёлларининг аянчли ўтмишини, республиканинг сиёсий ва хўжалик ишларидаги фаолиятини сўзлаб бердик.

«Аёллар билан ишлаш партия ишининг таркибий қисмидир» дегани ҳали-ҳали қулоғимда.

Ўша анжуманда Н. К. Крупскаянинг нутқини тинглаш бахтига муяссар бўлдик. Надежда Константиновна қорақалпоқ аёлларининг ҳаёти билан қизиқди. Биргаликда Москвадаги намунали болалар боғчасидан бирини бориб кўрдик.

Н. К. Крупская, К. Цеткинанинг доно маслаҳатлари дастуруламал бўлди.

Бугунги ёрқин кунларга осонликча келмадик. Жанг билан келдик. Жанг бехатар бўлмайди албатта. Соня Исаева ўқимоқчи бўлгани учун душманлар уни онаси ва укаси билан биргаликда ўлдиришди.

Анифа деган сафдошимиз инглиз милтиқлари яширилган ерни ГПУ ходимларига маълум қилганлиги учун Совет ҳокимиятининг душманлари томонидан ваҳшийларча қатл қилинди.

Душман гўё чинорни қулатдик деб ўйларди. Афсуски, чинорнинг минглаб илдизи бор эди. Қулаган чинор ўрнида юзлаб чинорлар бўй чўзардилар. Мен бу ўтда куймайдиган, сувда чўкмайдиган чинорларни — қорақалпоқ аёлларини шу кеча-кундузда республиканинг ҳамма ерида, ҳар қандай юмушда кўриб турибман.

Ж. СЕИТОВА,
кекса коммунист.

ДЎСТЛИК НУРИ

Тахиатош Аму бўйидаги дўстликнинг нурли марказига ўхшайди. ГРЭС Қорақалпоғистон, Хоразм, Тошовузни электр қуввати билан таъминлайди. 247.665 киловатт соат электр энергияси етказилиб, йиллик топшириқ 108 процент бажарилди. Ўтган йилгига нисбатан 40 процентдан зиёд электр қуввати етказилди.

Халқ хўжалигида электр қувватига бўлган талаблар ошмоқда. ГРЭС ёнидаги гидроузел учун ҳам кўп миқдорда электр қуввати керак. Булар ҳисобга олиниб, қуввати 100 минг киловатт бўлган агрегатни ишга тушириш суръати тезлашмоқда. Юбилейга ГРЭСнинг қуввати 150 минг киловатт соат бўлади.

Қ. ҚАЛНИЕЗОВ,
Тахиатош ГРЭСининг смена бошлиғи.

ФАКТЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

- **Қорақалпоғистон АССРда 605 та мактаб бор.**
- **Автоном республикада тўртта қишлоқ хўжалиги, битта гидро энергетика, автомобиль-йўл қурилиши, медицина, музика билим юрти каби 10 та техникум ишлаб турибди.**
- **Республикада битта олий ўқув юрти — давлат педагогика институти бор.**
- **Чимбойда қишлоқ хўжалик илмий текшириш институти бор.**
- **Нукус тил ва адабиёт, тарих институтларига эга.**
- **Автоном республикада 7932 ўқитувчи бор: шулардан 4045 таси олий маълумотли 33 киши Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи ва 87 киши Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи унвонини олган.**
- **Автоном республикада 6 та мактаб-интернат ишлаб турибди.**
- **Қорақалпоғистон АССРда кўплаб олимлар етишиб чиқмоқда. Ҳозир 7 фан доктори, 100 дан ошиқ киши турли фан кандидатлари, 3 киши эса Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоларидир.**

УТМИШ САҲИФАЛАРИ

Қардошлик

Қорақалпоқ халқининг тарихи қарийб тўрт асрни ўз ичига олади. Илмий манбаларга қараганда бу халқнинг аждодлари массагетлар қабиласидан бўлиб, эрамизнинг бошида Орол денгизининг жанубий қирғоқларида яшаган. Массагетларнинг Шарқдан келган гуннлар, сўнгра ўнинчи асрда турклар билан қўшилиши натижасида Орол бўсағаларида Ўрта асрнинг энг қадимий икки йирик халқи ўғузлар ва печенеглар таркиб топди. Асосан Волга ва Орол дарёлари ўртасида яшаган печенеглар тез орада икки группага — хазарлар ва туркларга бўлиниб кетган. Турк группасидаги печенегларнинг ўғузлар билан қўшилиши замирида қорақалпоқ халқи таркиб топган.

XI асрда Ўрта Осиё ва Жанубий рус чўллари Иртиш атрофидан келган кўчманчи қипчоқлар томонидан забт этилди. Ана шу қипчоқлар қурама ўғуз — печенег аҳолисига ўз тили ва номини ўтказган, деган тахминлар бор. Шу боисдан қорақалпоқ тили турк тилларининг қипчоқ туркумига мансублиги бежиз эмас. Феодал урушлар натижасида қорақалпоқлар Шарққа томон суриб юборилди ва ҳозирги Қорақалпоғистон территориясида муқим жойлашиб қолди.

Ўтмишда ўз мустақил давлатига эга бўлмаган феодал-патриархал тузум шароитида ярим кўчманчиликда яшаган қорақалпоқ халқини маҳаллий бойлар, Хева хони ва чор мустамлакачилари аёвсиз эксплуатация қилган. Халқ хўжалигининг ғоят қолоқлиги, ҳуқуқсизлик ва сон-саноқсиз оғир солиқлар, доимий қашшоқлик қорақалпоқ халқи ҳаётида патриархал уруғчилик муносабатлари сарқитларининг узоқ вақт сақланиб қолишига сабаб бўлди.

Чоризм 1865 йилда Тошкентни ишғол қилиб, генерал-адъютант Кауфман бошлиқ Туркистон генерал губернаторлигини тузди. 1873 йили Хевага юриш бошланиб, Хева хонлиги территорияси босиб олинди. Шу йили Россия билан Хева ўртасида тузилган «сулх шартлари»га асосан Амударёнинг ўнг қирғоғи Туркистон генерал-губернаторлигига қарашли Сирдарё областига қўшиб олинди. Дарёнинг чап қирғоғи Хева хонлигида қолди. Хонлик эса Россия вассалига айланди. Натижада Қорақалпоғистон тупроғи иккига бўлиниб кетади. Чор россияси 1874 йили Амударё музофотини тузди. Лекин ишлаб чиқариш кучлари ҳам, ишлаб чиқариш муносабатлари ҳам, суд ва солиқлар системаси ҳам аввалгидай қолаверди.

Россияда юз берган революцион ҳаракатнинг кучли тўлқини тез орада қорақалпоқ элининг адолатсизлик, жабр-зулмга қарши курашга отлантирди. Революция арафасида Тўрткўл волости ва Тўрткўл шаҳри, Сариосиё қишлоғи ҳамда Чимбой шаҳрида халқ қўзғолонлари авжига чиқди. Лекин бу қўзғолонлардан натижа чиқмади. Чунки бу ҳаракатга раҳбарлик қилувчи куч бўлмаганидан деҳқонларнинг тарқоқ, стихияли ҳаракати барбод бўлди. Кейинчалик, 1917 йилнинг мартида Россия социал-демократик ишчи партиясига аъзо бўлиб кирган кишиларнинг бирлашган группаси тузилгач, революцион кураш жонлана бошлади. Пахта тозалаш, ёғ ишлаш ва бошқа корхоналар большевикларнинг ташаббуси билан Петр-Александровск (ҳозирги Тўрткўл)да ишчи депутатлари Совети тузилди. Шу йилнинг апрель-май ойларида бошқа шаҳарларда деҳқонлар съездлари ўтказилиб, халқ депутатлари Советига депутатлар сайланди. Кейинчалик улар ишчи ва солдат депутатлари Советлари билан қўшилиб кетди. Булар революцион ҳаракатнинг дастлабки натижалари эди.

АВТОНОМ ОБЛАСТНИНГ ТУҒИЛИШИ

Советлар революцион ҳаракатларни тобора кучайтирдилар, революция тарафдорларининг сафи кун сайин ўса борди. Чоризмга, миллий буржуазияга қарши олиб борилган кураш ғалаба билан тугади. Октябрь революциясидан кейин 1919 йилнинг майида Амударё бўлими Советининг VI сессияси бўлиб, ҳокимият Советлар қўлига ўтганлиги эълон қилинди, ижроия комитет сайланди.

Лекин бу вақтда вазият жуда оғир эди. Инглиз империалистларидан қурол ва моддий мадад олиб турган Жунаидхон ва атаман Дутов ёрдамига суянган бой-кулак унсурлар Советларни йўқ қилиб ташлаш учун жон-жаҳдлари билан курашдилар. Жунаидхоннинг босмачи тўдалари Тўрткўл ва бошқа волостларда босқинчилик қилди. Чимбойда бой унсурлар исён кўтарди. Бундай оғир шароитда қорақалпоқ меҳнаткашлари душманларга қарши курашга ожизлик қилар ва Россия ҳамда Туркистон меҳнаткашларининг ёрдамига муҳтож эдилар. Улуғ рус халқи ва Туркистон ишчилари ўз биродарларига ёрдам қўлини чўздилар.

1919 йилдаги вазият тақозосида Амударё область ижроия комитети Революцион комитетга айлантирилди. Шу йилнинг декабрида М. В. Фрунзе ва В. В. Куйбишевнинг ташаббуси билан Амударё область Революцион комитети ихтиёрига юборилган совет қўшинларининг полк ҳамда батальони ҳарбий ҳаракатларни бошлади. 1920 йил февраль ойида босмачи ва оқ гвардиячилар тор-мор келтирилди, Амударё областида Совет ҳокимияти узил-кесил ўрнатилди. 1921 йилда Тўрткўлда Амударё область Советининг I- фавқулодда съезди бўлди. Съезд ер, кооперация, халқ хўжалиги ва бошқа масалаларни муҳокама қилиб, амалий тадбирлар белгилади.

Совет Туркистони Қорақалпоғистонда совет қурилишини кенгайтириш учун мутахассис кадрлар тайёрлаб бериш ва маблағлар юбориш билан областга ёрдам кўрсатди. Қорақалпоғистон меҳнаткашлари Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлигида, улуғ рус халқининг берган ёрдамига суяниб, халқ хўжалигини тиклаш ва маданиятни ривожлантиришга киришди.

1924 йилда ўтказилган миллий давлат чегараланиши натижасида Ўзбекистон ва Туркманистон Совет Социалистик Республикалари, Тожикистон АССР (Ўзбекистон составида), Қирғизистон автоном областлари тузилди. Ўша кезлари тузилган территориал комиссия қорақалпоқ автоном областини тузишда миллий-сиёсий принципга риоя қилган ҳолда аҳолининг эрки ва хоҳиши, миллий составн ҳамда территория бирлигини ҳисобга олиб иш кўрди. Қорақалпоқ автоном областининг қайси миллий республикага қўшилиши ҳақидаги масала РКП(б) Марказий Комитети ҳамда Туркистон коммунистик партияси Марказий Комитети Ўрта Осиё Бюросининг Марказий комиссиялари ихтиёрига топширилди.

1925 йилнинг февралида Тўрткўл шаҳрида Қорақалпоғистоннинг деҳқон, батрак ва Қизил Армия депутатлари Советларининг I таъсис съезди бўлиб, съезд Қозоғистон АССР составида Қорақалпоғистон автоном области тузилганлигини расмийлаштирди. Съезд Қорақалпоғистон автоном областини тузиш ҳақида декларация эълон қилди. Шундай қилиб, қорақалпоқ халқи Ўрта Осиёнинг бошқа халқлари каби ўз юртининг тарқоқ қисмларини автоном область сифатида ягона давлатга бирлаштирди. Бу область қорақалпоқ халқининг миллий ва маданий хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда собиқ Амударё областининг Чимбой

Йўлдошинг ҳамиша бахт, Қорақалпоқ!

БИРИНЧИ МУАЛЛИМ

У Улуғ Октябрь Социалистик революциясини бир оз кечикиб кутиб олди. Бироқ, бу революцияни ўз революцияси, қорақалпоқ халқининг революцияси сифатида кутиб олди. 1920 йили ёзган «Озодлик тонги» шеъри ана шу революцияга бағишланган қалб ҳарорати эди. Шоир дил сўзлари билан халқ озодлигини, ўз халқининг чинакам ойдин йўлга чиқиб олганини ва бундан ўзининг ниҳоят хурсандлигини баён этади. Шеър қуллик занжиридан қутулишга улгурмаган қорақалпоқ меҳнаткашларини озодликка чорлайди (шоир яшаб турган Қўнғиротда 1920 йилнинг апрелигача Совет ҳокимияти ўрнатилмаган эди).

Оқариб тонг отди, бу
озодлик тонги,
Интилар меҳнаткаш, етди
деб уйғонар чоғи...
Бул тонгга салом бер,
уйғон қорақалпоқ,
Шафағига қўшилиб тур,
дўстим қорақалпоқ...

Шоирнинг бу сатрлари бевосита ўз халқига қаратилган революцион чақириқ эди. Бу шеър Садриддин Айнийнинг революцион руҳ билан суғорилган шеърлари, Ҳамзанинг «Яша Шўро»си Сакен Сайфуллиннинг «Ёш қозоқ марсельезаси» билан ҳамоҳангдир. Сайфулғабит Мажидовнинг «25 октябрь», «Оташ», «Озодликни қумсаб», «Ленинга бағишлаб», «Ильяннинг ўғли», «Қорақалпоқ» каби кўпгина шеърларида унинг чинакам революция жарчиси бўлиб етишганини кўриш мумкин. Унинг ижоди қорақалпоқ халқининг революциядан олдинги демократик руҳдаги поэзиясини Совет поэзияси билан боғлашда кўприк воситасини бажарди, деб айтиш мумкин.

Сайфулғабит Мажидов 1925 йили Тошкентда нашр этилган дарсликнинг чиқарилишида ҳам алоҳида роль ўйнади. Бу дарсликда унинг ўттиздан ошиқ кичик ҳикоялари босилган. Шунингдек 1928 йили Тўрткўл шаҳрида нашр этилган «Қорақалпоқ адабиёти» тўпламида унинг 25 дан ошиқ ҳикоялари, «Жумагул», «Биби Ойша» каби романлари нашр этилди.

Сайфулғабит Мажидов ёзувчи, шоир ва драматург бўлибгина қолмасдан, у биринчи қорақалпоқ муаллимидир. 1920 йили у Қўнғиротда район Советининг секретари бўлиб ишлай бошлади. 1921 йилдан бошлаб у шу ерда район (округ) маориф бўлимининг мудири қилиб тайинланади. 1924 йилнинг охирида Қорақалпоғистон Автоном области тузилгандан кейин партия комитети ва Қорақалпоғистон ҳукумати унга қорақалпоқ тилида дарслик ёзиш вазифасини топширган эди. У бу вазифани муваффақиятли бажариб, 1925 йили Тошкентда «Алифбе», «Ўқиш китоби», «Саводхон» деган учта дарслик нашр эттирди. Ёзувчи ва жамоат арбоби Қосим Авезов билан биргаликда у биринчи қорақалпоқ алфавитини тузди.

С. Мажидов 1925 йилдан бошлаб область партия комитети ва ижроия комитетининг органи «Эркин Қорақалпоқ» (ҳозирги «Совет Қорақалпоғистони») газетасининг масъул секретари бўлиб ишлади. Сайфулғабит Мажидов Қорақалпоғистонда революцион ўзгаришларда актив қатнашгани учун, маданият ва адабиёт соҳасида катта хизматлари учун 1924 йили Хоразм Давлат Республикасининг Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Атоқли ёзувчи, маданият арбоби С. Мажидов 1938 йили 73 ёшида вафот этди. Унинг ўлмас асарлари, намунали ишлари, революция ғалабаларини мустаҳкамлаш йўлидаги фидокорона ишлари қорақалпоқ халқи хотирасида абадий сақланади.

Қ. МАҚСЕТОВ,
филология фанлари доктори.

ТАСДИҚЛАНМАГАН ҲУКМ

72 қовун пишиғини кўрдим. Революциядан илгари халқнинг қандай турмуш кечирганига ўзим гувоҳман. Айтсам тилим куяди.

Сарибойдан 600 одамни мардикорликка олишга фармон келди. Сарибойнинг корчалонлари бойлик орттириш ниятида уч минг кишини рўйхатга олди. Эллик тилла берган одамнинг боласи мардикорликдан қолдириларди. Биров ўламан деса, биров куламан деганидай улар ана шу йўл билан ҳам бойиб олди.

Эллик тилла тўлай олмаган Нурумбет Алламберганов рўйхатдан ўчиш учун Ниёзимбет Турғунбоевга ўн уч яшар қизини берди.

Оқсоқолларнинг, бойларнинг болалари олинмас эди. Халқ ғазабланиб, қўзғолди. Бу халқ қўзғолонида Оллониёз Қудайназаров, Отаниёз Маматқораев, Жабборберган Оллаберганов, Тўти Уразбекамова, Ямит Рўзимбетовлар қатори мен ҳам қатнашдим. Беш минг одам пичоқ, болта, таёқ, бел, сўйил билан қуролланган эди.

Аёл кишининг ҳайқириғи эшитилди:

— Қачонгача бу хўрликка чидаймиз!

Бу — Тўти Уразбекамованинг овози эди. У паранжисини ташлаб, қўлида болта билан олдинга интиларди. Мен бу воқеани ўз кўзим билан кўрдим. Халқ селдай ёпирилди. Содиқ бўлисни болта билан чопиб ташлашди. Нурниёз Оқсоқол, Қурбон қора, Мулла Абдуллалар ҳам чавақлаб ташланди. Оломон Тўрткўл сари бир километр юрган ҳам эдики, Содиқ бўлиснинг оғаси Беглибой 60 та қуролланган аскар билан қаршимиздан чиқди. Халқ қуролсиз бўлганлиги учун ноилож тарқалди.

Туркистон генерал губернаторлигининг олий суди тўрт кишини отишга, етти кишини умрбод Сибирга сургунга, исён бошлиқларининг қолганларини ҳар турли муддат билан жазолашга ҳукм чиқарди.

Аммо бу ҳукмни оқподшо тасдиқлашга улгурмаёқ улуғ Октябрь социалистик революциясининг байроғи баланд кўтарилди.

Турмуш оғир эди. Хароба, ночорлик. Диндорлар большевикларга қарши иғво тарқатар эди. Душман қанча уринмасин, тўсқинлик қилмасин, халқ партия атрофига тиғиз бирлашиб борди.

Йигирманчи йилда Тўрткўлда партия ходимлари тайёрлайдиган бир йиллик партия мактаби очилди. 47 талабанинг орасида мен ҳам бор эдим. Бутун умримни партия ишига тикдим. Сарибойда тузилган интернатда муаллимлик қилдим. Раҳбар лавозимларда ишладим.

Мамлакатимизнинг 50 йиллик ҳаётида эришилган буюк ғалабаларни кўриб, энди хурсандлигимнинг чегараси йўқ.

С. ЖАББОРБЕРГАНОВ,
1919 йилдан КПСС аъзоси.

Қорақалпоғистоннинг машҳур отахон пахтакори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шомурод ота Мусаев ўз шогирдлари орасида.

А. Тўраев фотоси.

ЭСЛАБ ЮРИШАДИ

Тўрткўлликлар 1936 йилда Ўзбекистон Халқ Комиссарлари Советининг биринчи раиси Файзулла Хўжаевнинг оташин нутқини эшитганлар. У деҳқонлар билан ота-боладек суҳбатлашди.

Кекса деҳқонлар сувнинг танқислигини, болалар тарбиясига камроқ аҳамият берилаётганлигини айтишди.

У деҳқоннинг сўзини ерда қолдирмади. «Қизкетган» каналининг қурилишига маблағ ажратишга ёрдам берди. Инженер Петров дарров ишни бошлаб юборди. 300 минг сўмга сувда сузадиган машинагидроплан олдиртириб берди. Келажакнинг мевалари болаларга ғамхўрлик қилиб, аэроклуб учун пул ажратилди. Планер юборилди.

Бу воқеанинг гувоҳи бўлган кишилар ҳали-ҳали унинг марҳаматини эслаб юрадилар.

Ш. СУЛТОНОВ.

ЛЕНИН КЎРСАТГАНДАЙ

Владимир Ильич Лениннинг Орол балиқчиларига ёзган тарихий мактуби ҳали-ҳали балиқчилар ёдида. Бу доҳийнинг мактубигина бўлиб қолмай Орол балиқчиларига кўрсатилган йўл, директивадир.

1921 йилда Россиянинг айрим ерларида қурғоқчилик бўлиб, очлик ҳукм сураётганда Орол балиқчиларининг турмуши ҳам унча айтарли эмасди. Ўша йиллари овланган балиқ 7000 центнерга етмасди.

Халқда, бир мағизни қирқ киши бўлиб ебди, деган гап бор. Биродарларимиз қийналаётганда қараб туролмасдик. Янги овланган балиқлардан 14 вагони жўнатилганлиги ҳақида В. И. Ленинга телеграф орқали хабар қилинди.

1921 йилда — 280 пуд, 1923 — 1924 йилларда эса 700 пуддан зиёд балиқ юборилди.

Балиқ овлаш кооперативлари тузила бошлади. «Прогресс» артелига 22 оила бирлашган эди.

Ҳозир Мўйноққа, унинг кишиларига разм солсангиз, аҳвол тубдан ўзгарганини кўрасиз. Райондаги илғорлардан тўрт киши Ленин ордени, етти киши Меҳнат Қизил Байроқ, ўн бир киши «Ҳурмат белгиси» орденлари билан мукофотланди.

Ростини айтиш керак. Бу йил сув жуда кам. Аммо ҳукумат мелиорация учун 4 миллион 980 минг сўм айирди. 73 минг центнер балиқ етказиб бермоқчимиз. Бу мамлакатимизнинг 50 йиллик тўйига тайёрлаган совғамиз бўлади.

А. НАЗАРХОНОВ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, балиқчи.

ҲАМЗА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА

Ҳамза Ҳакимзода Хоразмда ишлаган кезларда ўзбек ва қорақалпоқ маданияти, адабиёти алоқаларини мустаҳкамлаш борасида кўп иш қилди. У Хўжайлидаги интернат-мактабда директор ва ўқитувчи бўлиб уч йилдан кўпроқ ишлади. Ҳамзадан таълим олган ёшларнинг анчаси ҳозирда турли мутахассислик бўйича ишламоқда. Қорақалпоғистон давлат Педагогика институти ректорининг муовини, физика-математика фанлари кандидати У. Бўлашов, кекса инженер Қ. Урозов, ёзувчи Н. Кузанбоев, ўқитувчи И. Қидирбоев, агроном Б. Шўқонбоев шулар жумласидандир.

Ҳамзанинг қорақалпоқ совет адабиётини шакллантириш ва ривожлантиришдаги ҳиссаси беқиёс катта.

Қорақалпоғистонда дастлабки драматик труппанинг ташкилотчиси ҳам Ҳамзадир. Область комитетининг 1922 йилги гувоҳномасида кўрсатилишича, Ҳамза ўзбек, туркман маҳаллий драматик труппаларининг ташкилотчиси бўлиб, унга область бўйича қорақалпоқ ва қозоқ ёшларидан драматик труппа тузиш, репертуарига революцион руҳда ёзилган ва классик асарларни киритиш вазифаси юкланди.

У қорақалпоқ совет адабиётининг қалдирғочлари С. Мажидов, А. Мусаев, Қ. Авезовлар билан биргаликда иш олиб борди.

Қўнғирот ва Хўжайли шаҳарларида ҳамда автоном республиканинг бошқа районларида Ҳамза тузган драматик труппаларнинг ҳаваскорлари 1925 йилларга келиб, Қорақалпоғистонда миллий театрнинг ташкил этилишига асос солдилар. Шу йили Тўрткўл шаҳрида ишлаётган «Тонг нури» драма труппаси базасида қорақалпоқ давлат театри ташкил этилди.

Н. ЖАПАҚОВ,
филология фанлари кандидати.

ФАН ЧЎҚҚИЛАРИГА

Совет ҳокимияти йилларида Қорақалпоғистон ялпи саводхонлар ўлкасига айланди. Қорақалпоғистоннинг биринчи олий ўқув юрти — Нукус Давлат педагогика институти 30 йилдан буён маҳаллий аҳоли орасидан минглаб ёш мутахассисларни етиштириб чиқарди.

Автоном республикада Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг филиали иш олиб боряпти. Филиал таркибида икки институт, 20 дан зиёд лаборатория, сектор, таянч пунктлари ва тажриба станциялари бор. Уларда 300 дан кўп илмий-техник ходимлар ишлашяпти. Шулар жумласидан филиалда уч фан доктори, 52 фан кандидати Ўзбекистон Фанлар академиясининг уч мухбир аъзоси ишлайди.

Филиал Автоном республика халқ хўжалиги ва маданиятига доир энг муҳим масалаларни ҳал этмоқда. Бундан ташқари Автоном республикада қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот институти ишлаб турибди.

Қорақалпоғистонда илмий кадрлар тайёрлаш ва муҳим илмий проблемаларни ишлаб чиқишда атоқли олимлар катта ёрдам кўрсатдилар.

Қорақалпоғистон тарихчилари сўнгги йилларда қорақалпоқ халқининг революциядан аввалги ва Совет давридаги тарихига доир бир қанча монографик тадқиқотларни ёздилар ва нашр этдилар.

Олимларимизнинг айрим асарлари чет эл олимлари ўртасида ҳам маълум ва машҳурдир.

Қорақалпоғистон зиёлилари бутун совет халқи қатори Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги ва доҳиймиз Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрамларини янги-янги ижодий муваффақиятлар билан кутиб олиш ниятида бутун куч-ғайратларини аямай ишлаяптилар.

И. Т. САГИТОВ,
Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

ТЎНҒИЧ СОВХОЗ

1930 йилда Шоббоз (ҳозирги Беруний) районидан 20 километр узоқликда «Естемес» совхози тузилди. Совхоз Амударё бўйидаги Қоҳирали, Реим човдир, Қизил қалъа, Найман деган жойларни бирлаштирган беш хутордан иборат эди. Бу ерлар чангалзор эди. Ана шу чангалзорни ўзлаштириб, деҳқончилик қилишга тўғри келди. Аммо трактор ва бошқа техника йўқ. Деярли ҳамма иш қўлда бажарилади. Совхозга Тўрткўл, Хўжайли, Чимбой, Кегайли районларидан одамлар келди.

Баҳор пайти. Далада иш қизғин. Ишлаётганларни ўз вақтида озиқ-овқат билан таъминлаш менга ва Ҳусан Ашрапов деган аравакашга юкланган эди. Менга 50 туя бириктилган. Ана шу туялар билан 200—230 километр олисда жойлашган Тахтакўпир, Қўнғирот районларидан минг машаққат билан озиқ-овқат келтирардим. Йўлларда босмачилар учрарди.

Совхозимиз ташкил қилинган йили механизатор кадрлар тайёрланадиган курс очилди. Кўпчилик кишилар шу курсда ўқиб тракторчи, механизатор бўлиб чиқишди. Биринчи йили чигит қўлда сепилди. Ўша йили 1800 гектар майдондан 248 тонна пахта олинди холос. Иккинчи йили, яъни 1932 йилда совхозимиз бирмунча техника ва от сеялкалар олди. 1200 гектар майдонга чигит экиб 339 тонна ҳосил олинди.

Ҳозир совхозимиз техника билан таъминланган жуда йирик хўжалик бўлиб қолди. Мен бўлсам кексалик гаштини суряпман. Фарзандларим ўрнимни босишди. Уларнинг фаровон ҳаётини кўриб завқланаман.

Нишонбой ЖИЛҚИБОЕВ,
Беруний номли совхознинг собиқ ишчиси, пенсионер.

Нукус тикувчилик фабрикасининг донгдор ишчиси Бибижон Раимова Улуғ Октябрнинг 50 йиллик меҳнат вахтасида туриб смена топшириқларини 130 процентга етказиб бажармоқда.

А. Тўраев фотоси.

«ҲУРМАТ БЕЛГИСИ»

«Қуралпа» колхози 1931 йилда эндигина тузилганда 22 хонадондан иборат эди. Колхозга биринчи бўлиб кирганлардан А. Қалмуродовнинг айтишича, олти ой бадалида колхоз раислари уч марта ўзгарган. Сувсизлик қийнарди. Пахта ҳосили 4-5 центнергина эди.

1936 йилда Бес Жап канали қазилдию, деҳқоннинг иши енгиллашди. Ҳосилдорлик 20 центнерга кўтарилди. Колхоз 1937—1938 йилларда 186 гектар ернинг ҳар гектаридан 27,4 центнер ҳосил кўтариб, давлатга 576 тонна пахта сотгани учун Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг қатнашчиси бўлди. Колхоз «Ҳурмат Белгиси» ордени олди, автомашина билан мукофотланди.

Мана Фармон:

«Қишлоқ хўжалигини юксалтиришда эришган юқори кўрсаткичлари ҳамда икки йил давомида—1937—1938 йилларда Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги кўргазмасининг кўрсаткичларини ортиғи билан бажарганлиги учун 1940 йил 20 февралдаги фармонга биноан кўргазма қатнашчиси Қорақалпоғистон АССРнинг Чимбой районидаги «Қуралпа» колхози «Ҳурмат Белгиси» ордени билан мукофотлансин».

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. КАЛИНИН
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари А. ГОРКИН.
Москва, Кремль 1940 йил, 24 август.

* * *

1940 йилга келиб кўрсаткич 32 центнерга етди. Колхоз орден олган йили давлатга 500 тоннадан ортиқ пахта сотган бўлса, 1966 йилда совхознинг бир бўлаги бўлатуриб, 1000 тоннадан кўп пахта етиштирди.

Колхоздан 30 га яқин фан кандидати ва малакали мутахассислар етишиб чиқди. ТошДУ доценти, физика-математика фанлари кандидатлари Емберген Жақсимов, Сангибек Нуришов шулар жумласидандир.

Совхознинг «Қуралпа» бўлимидаги ажойиб миришкорлар юбилей йилида тоғ савлатли улкан-улкан пахта хирмонларини чамалаб турибдилар.

И. СУЛТОНОВ.

Оиласида

ва Тўрткўл округларидан, Амударё қуйи оқимининг чап қирғоғидаги Қўнғирот, Хўжайли ва Кипчоқ районларидан, аввалги Хоразм Халқ Республикасининг маълум бир қисмидан ташкил топди. Қорақалпоқ халқи тарихда биринчи марта ўз давлатини барпо қилди. Бу ҳол чинакам совет демократиясининг ривожланиши, ҳақиқий давлат аппаратини яратиш, унинг барча тармоқларида ишлаш учун маҳаллий кадрларни кўплаб етиштириш ва халқ синфий онгининг ўсишига чексиз имкон яратди.

Қорақалпоғистон автоном области ўша кезлари Қозоғистон партия ва совет ташкилотларининг, айниқса, улуғ рус халқининг катта ёрдами туфайли давлат, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида социализм йўлидан тез ривожлана борди.

СОЦИАЛИСТИК ДАВЛАТ

1930 йилда Қорақалпоғистон ўз иқтисодий ва маданий тараққиётининг янги даврига қадам қўйди. Бу даврда, яъни социализм бутун фронт бўйлаб кенг ҳужумга ўтган даврда социалистик қурилиш суръатларини янада жадаллаштириш мақсадида Қорақалпоғистон автоном областини бевосита РСФСР составига қўшилиши масаласи қўйилиб, ижобий ҳал этилди.

Қорақалпоғистоннинг РСФСР составига қўшилиши унинг экономика ва маданиятининг юксалиши, миллий давлатчилигининг ривож топишида янги босқич бўлди. РСФСР хўжалик ва совет қурилишини кенгайтириш учун мутахассис кадрлар тайёрлаб бериш, маблағлар юбориш билан областга катта оғалик ёрдами кўрсатди. Россия Федерацияси ва унинг илғор ишчилар синфи Қорақалпоғистонда қишлоқ хўжалигини коллективлаштиришда, айниқса муҳим роль ўйнади.

Қорақалпоғистоннинг халқ хўжалигига капитал маблағлар сарфлаши 1930 йилдан 1932 йилга қадар 3909 минг сўмдан 17236 минг сўмга, жумладан, қишлоқ хўжалигида 1007 минг сўмдан 10913 минг сўмга, саноатда эса 756 минг сўмдан 1709 минг сўмга етди. Бу ютуқлар ўз навбатида давлат қурилишининг янада юксак босқичига ўтишини, яъни Қорақалпоғистон автоном областининг Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикага айланишига имкон берди.

Бутунроссия Марказий Ижроия Комитетининг Президиуми қорақалпоқ меҳнаткашларининг эрки ва хоҳишини ҳисобга олиб, 1932 йилнинг мартида Қорақалпоғистон автоном областини РСФСР составида Қорақалпоғистон Совет Социалистик Республикасига айлантириш ҳақида қарор қабул қилди. Қорақалпоғистон АССР Советларининг 1932 йил 25 майда Тўрткўл шаҳрида чақирилган биринчи таъсис съезди бу тарихий воқеани қизғин маъқуллади. Бу қорақалпоқ халқининг катта байрами, Коммунистик партия ва Совет давлати ленинча миллий сиёсатининг ёрқин намойиши бўлди.

Қорақалпоғистон АССРнинг тузилиши халқнинг социалистик миллат бўлиб жипслашишида ва ривожланишида мислсиз аҳамиятга эга бўлди. Октябрь социалистик революцияси туфайли озодликка чиққан қорақалпоқ халқи тенг ҳуқуқли социалистик миллат сифатида ташкил топди. Меҳнаткашларнинг ижодий ғайрати ва сиёсий активлигини жўш урдириб юборди. Қорақалпоғистонда социализм қурилиши тажрибасида қолоқ ўлкаларнинг капиталистик тараққиёт босқичини четлаб, феодализмдан бевосита социализмга ўтиши мумкинлиги ҳақидаги марксча-ленинча таълимот қудратининг буюк исботи бўлди.

ҚОН-ҚАРДОШЛИК ОИЛАСИ

Иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётда рўй берган чуқур ўзгаришлар негизида СССРда совет халқининг, социалистик жамиятимиз аъзоларининг мисли кўрилмаган маънавий-сиёсий бирлиги яратилди. Мамлакатимизда социалистик миллатларнинг қардошларча дўстлиги ва биродорона ҳамкорлиги мустаҳкамланди.

Ана шундай шароитда совет халқи дунёда энг демократик Конституцияни, мамлакатнинг иқтисодий ва сиёсий ҳаётида юз берган ўзгаришларни ўзида акс эттирган СССРнинг янги Конституциясини қабул қилди. СССР Конституцияси қабул қилиниши билан Қорақалпоғистон АССР Ўзбекистон ССР составига кирган эди. Бу бежиз эмас эди. Чунки Ўзбекистон Қорақалпоғистон учун географик жойланиши, иқтисодий хўжалиги, маданият ва тилининг яқинлиги жиҳатидан энг мақсадга мувофиқ республика эди. Социалистик Ўзбекистоннинг йирик индустриал базаси, ўнлаб олий ўқув юртлари, техникумлари ва хўжалик ҳамда совет қурилиши соҳасидаги катта тажрибаси Қорақалпоғистоннинг хўжалиги ва маданиятининг гуллаб-яшнаши учун кенг қулайликлар яратиб берарди. Шунинг учун ҳам мазкур қарор қорақалпоқ ҳамда ўзбек халқларининг туб манфаатларига жуда мос бўлиб тушди.

СССР ва Ўзбекистон ССР Конституцияси асосида Қорақалпоғистон АССРнинг конституцияси ишлаб чиқилди ва у 1937 йилнинг 23 мартида қабул қилинди. Бу конституцияда қорақалпоқ халқининг социализм учун курашда қўлга киритган ва мустаҳкамланган ғалабалари ўз ифодасини топган. Янги конституция ижтимоий ва давлат тузилишида совет демократизмини ривожлантириш, Совет Иттифоқи халқлари ўртасида чинакам интернационализмни ҳар тарафлама ривожлантиришни кўзда тутган катта ўзгаришлар киритди. Қорақалпоғистоннинг янги конституцияси республиканинг миллий, иқтисодий, сиёсий ҳамда тарихий хусусиятларини ҳисобга олган бўлиб, халқнинг ўзига хос манфаатларини акс эттирган эди. Унинг муҳим томонларидан бири хотин-қизларга ижтимоий, сиёсий ва давлат ҳаётининг барча соҳаларида эркаклар билан бирга тенг ва кенг ҳуқуқ берилганлигида бўлди. Янги конституция социализм ғалабасини ўзида мустаҳкамлаб, коммунизм томон улкан ва қудратли қадамлар ташлаб олға томон бориш учун барча шарт-шароитларини таъминлаб берди.

Партиямизнинг доно ленинча миллий сиёсати, совет тузумининг ҳаётбахш кучи Қорақалпоғистонга асрий қолоқликдан социализмга ўтишга, СССР халқларининг қардошлик оиласида гуллаб-яшнаётган республикага айланишга имкон берди. КПСС XXII съезди қарорлари, партиямиз янги Программаси Қорақалпоғистон олдида янги истиқболлар очиб берди. Тобора яшнаб бораётган Қорақалпоғистон тажрибаси ҳам фақат социализмгина Ватанимизда яшовчи барча катта ва кичик халқлар учун сиёсий, хўжалик ва маданий ҳаёт соҳасида мислсиз юксакликка эришишни таъминлай олишлигини яққол кўрсатди.

Қорақалпоқ халқи ўзининг қадимий қондош-жондош оғаси ўзбек халқи билан бирликда, бошқа қардош халқлар билан биргаликда коммунизм ғалабаси сари комил ишонч билан олға томон зафарли қадам ташламоқда.

Л. ОХУНЖОНОВ,
юридик фанлар кандидати, доцент.

БОСГАН ИЗИ БОҒ БЎЛДИ

Севикли оқсоқолимиз Йўлдош Охунбобоев бизнинг республикамизда тез-тез бўлиб турар, пахтачилик, чорвачилик, суғориш масалалари бўйича доно маслаҳатлар берарди. Айниқса, Йўлдош ота қорақалпоқ ерларида боғ пайдо қилишни кўп уқтирардилар. Бир мисол, Охунбобоев апрелнинг оёғи, майнинг бошларида Чимбойга келди. Илгари уч-беш центнердан ҳосил олган «Партия XVIII съезди» колхози отанинг доно маслаҳатларига амал қилиб, кузда 18,5 центнердан ҳосил кўтарди.

Чақаманда боғ йўқ эди. Биринчи дарахтларни Йўлдош отанинг ўзи экди, ўзи кетмон уриб, ўзи сув қуйди.

«Қизил аскар» колхозининг базасида 700 гектарли боққа эга бўлган «Коммунизм» совхози тузилди. Одамлар ҳар гал шу боғларни оралаганда, ҳосилидан тотганда бу боғларнинг биринчи боғбони Йўлдош отани эслаб, «Босган изи боғ бўлди» дейишади.

Х. ХОЛМУРОДОВ,
кекса коммунист.

Белоруссияда ўзбек адабиёти ва санъати декадаси

ТУТАШ ЙЎЛЛАР

Белоруссияда Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси қатнашчиларининг бугунги куни Беловеж пушчасида бошланди. Йўлнинг икки тарафи қарағайзор, эманзор, қайинзор эди. Оёғингиз нинабарг тўкилган ерга сал-пал ботади, ҳайвонлар сувга борадиган сўқмоқлар чакалакзор ичига кириб, кўзингиздан йўқолади. Ёнингизда шитирлаш товушини эшитасиз, қарасангиз, шохларига арча навдалари илашган кийик сизга мўлтайиб турибди. Ундан нарироқдаги очиқ майдонда серёл зубр ўтлаб юрибди.

Рассом Рўзи Чориев альбомини шилдиратмай очишга ҳаракат қилади. Кинооператор Турди Нодиров объективини тўғрилайди... Ленин инсон эҳтиёт қилиб сақлаётган табиатнинг ажойиб образлари блокнотсиз, кинокамерасиз ҳам ҳар бир кишининг қалбида абадий қолади.

Бу ерда «қўриқланадиган» сўзнинг алоҳида маъноси бор. Заповедникка кираверишингизда эски пулемёт турибди. Бу совет жангчилари давлат чегарасида урушнинг биринчи куни қилган жангининг шоҳидидир.

Ўша кун Брест қалъаси бутун элимиз учун, унинг гуллаб-яшнаши учун жангга кирди. Декаданинг бутун маршрути Белоруссия бўйлаб саёҳат қилаётган ҳамма группаларнинг йўли ва қаҳрамон қалъа олдида туташди.

Ўзбекистон вакиллари уруш излари сақланган қалъа, истеҳкомларни ҳаяжон билан кўздан кечирадилар.

Совет халқларининг фарзандлари орасида ўзбеклар ҳам бор эди. Неча юзлаб тошкентликлар, самарқандликлар, фарғоналиклар, хоразмликлар, андижонликлар, бухороликлар душманнинг марказий истеҳкомга қилган ҳужумини даф этиб, Холм дарвозасидан биринчи қарши ҳужумга ўтганлар. Коммунист Райим Эшниёзов, Мамат Исмоилов, Воҳиджон Ҳакимов ва бошқа кўп йигитларнинг номи қаҳрамон қалъа йилномасига абадий битилиб қолди.

Ўзбекистон вакиллари абадий шуҳрат машъаласи ёниб турган марказий оролга қараб борадилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов ва Республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов келажакда монумент ўрнатиладиган жойга қўйилган тошга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан гулчамбар қўйдилар. Ўзбекистон адабиёти ва санъати арбоблари — декада қатнашчилари ҳам гулчамбар ва гулдасталар қўйдилар.

Бу ерда ҳозир бўлганлар ҳалок бўлган жангчиларнинг хотирасини бир минут сукут сақлаб ёдладилар.

* * *

Кечқурун Брестдаги сиёсий маориф уйида шаҳар меҳнаткашларининг декада қатнашчилари билан учрашувига бағишланган тантанали мажлис бўлди.

Брестликлар меҳмонларга ёдгорлик туҳфаларини тақдим қилдилар.

Пировардида Ўзбекистон артистларининг катта концерти қўйиб берилди.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ махсус мухбири.
Брест шаҳри, Белоруссия ССР.

МАРҲАБО

Редакциямиз меҳмонлари

Шу кунларда Грецияда бўлаётган воқеалар барча демократик кучларни ҳаяжонга солаяпти. Ҳокимият тепасига келган ҳарбий фашист диктатура океан ортидаги ҳомийларининг йўл-йўриғи билан мамлакатдаги прогрессив кучлар, антифашист партиялар ва адибларни қувғин қилмоқда.

Ҳарбий хунтанинг тазйиқи натижасида бир неча йирик асарларнинг автори ёзувчи Костас Кодзяс ҳам вақтинча бўлса-да, ўз ватанини ташлаб чет элга кетишга мажбур бўлган эди. Ҳозир у Совет Иттифоқида турибди. Греция прогрессив адабиётининг вакили Костас Кодзяс ўзининг бир неча романлари, пьесалари ва киносценарийлари билан совет китобхонларига ва кинотомошабинларимизга яқиндан таниш. Унинг «7-забой», «Туманли осмон» романлари совет китобхонларининг ҳам севимли асарлари бўлиб қолган. Ўртоқ Костас Кодзяс сценарийси асосида экранларга чиқарилган «Орзулар квартали» фильми томошабинлар томонидан яхши баҳоланди.

Куни кеча грек адиби «Совет Ўзбекистони» газетаси журналистларининг меҳмони бўлди. У билан бўлган учрашувда «Правда Востока», «Ҳақиқати Ўзбекистон» ва «Тошкент ҳақиқати» газета редакцияларининг ходимлари ҳам қатнашдилар.

Ўртоқ Костас Кодзяс Тошкентга келишдан олдин яқиндагина Москвада ўз ишини тамомлаган СССР ёзувчиларининг съездида қатнашиб, съезд қатнашчиларига Грецияда бўлаётган воқеалар тўғрисида ҳаяжонланиб гапириб берган эди.

Ёзувчи журналистлар билан бўлган учрашувда ҳам у грек ватанпарварларининг ҳозир ҳокимият тепасида турган фашистлар режими олдида бўйин эгмаётгани, уларни на қийноқ, на қамоқ лагерлари қўрқита олмаслигини сўзлаб берди. Ўртоқ Костас Кодзяс журналистларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб қайтарди.

Журналистлар ўзбек одати бўйича ҳурматли меҳмонга тўн ва дўппи кийгиздилар.

Суратда: Костас Кодзяс ўзбек миллий кийимида.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ АДАБИЁТ, САНЪАТ ВА АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДАГИ СССР ЛЕНИН МУКОФОТИ ВА ДАВЛАТ МУКОФОТИ КОМИТЕТИДАН

(Боши биринчи бетда).

ТАСВИРИЙ САНЪАТ СОҲАСИДА

1. **Белашова Е. Ф.** **«Дунёни яратувчи одам ҳақида»** скульптуралар серияси («Орзу», «Зоя Космодемьянская», «А. Д. Попов портрети», «Надежда Константиновна Крупская», «Александр Сергеевич Пушкин. 1837 йил»).

СССР Рассомлар союзи, РСФСР Рассомлар союзининг Москва бўлими, Озарбайжон Рассомлар союзи, Литва Рассомлар союзи, Москва олий бадиий-саноат билим юрти (Б. Строгановское) тақдим этган.

2. **Бердзенишвили М. И.** Тбилиси шаҳридаги **Давид Гурамишвили** ҳайкалининг статуяси.

Грузия ССР Маданият министрлиги, Грузия Рассомлар союзи, Тбилиси адабий академияси, Грузия Ёзувчилар союзи, Грузия ССР радио эшиттириш ва телевидение давлат комитетининг коллективи. «Грузгипросельстрой» лойиҳалаш институти, Тбилисидаги «Центролит» қуюв заводининг коллективи тақдим этган.

3. **Горяев В. Н.** Н. Гогольнинг **«Петербург қиссалари»** китобига чизилган суратлар.

СССР Рассомлар союзи, РСФСР Рассомлар союзининг Москва бўлими, «Юность» журналининг редколлегияси тақдим этган.

4. **Заринь И. А.** Уч қисмдан иборат **«Революция солдатлари»** («Топшириқ билан»), «Кремлдан келган курьер». (**«Постда»**, **«Нутқ»**) триптихи ва **«Уч кун»** картинаси.

СССР Рассомлар союзи, Латвия Рассомлар союзи тақдим этган.

5. **Кибрик Е. А.** А. С. Пушкиннинг **«Борис Годунов»** драмасига чизилган суратлар.

РСФСР Рассомлар союзи тақдим этган.

6. **Қиличев И. Н.** **«Менинг Туркманистоним»** суратлар серияси («Мен ва онам», «Афсона», «Юнгтарошлар», «Саҳро», «Белужлар»).

СССР Рассомлар союзи, Туркманистон Рассомлар союзи, Озарбайжон Рассомлар союзи тақдим этган.

7. **Стошкус А. В.** **«Ҳаёт қўшиғи»**, **«Она ер»** витражлари.

Литва Рассомлар союзи тақдим этган.

8. **Холуев В. Ф.** **«Революция солдатлари»** картинаси.

РСФСР Рассомлар союзи тақдим этган.

ТЕАТР САНЪАТИ СОҲАСИДА

1. **Волчек Г. Б.** — режиссер. **Козаков М. М.**, **Табаков О. П.** — ролларни ижро этувчилар. Москвадаги «Современник» театрида қўйилган «Оддий воқеа» спектакли.

«Комсомольская правда» газетаси редколлегияси, «Театр» журнали редколлегияси, «Юность» журнали редколлегияси, КПСС Ленинград район комитети ва Москва шаҳар Ленинград район Советининг ижроия комитети, Москвадаги 2-соат заводи тақдим этган.

2. **Ирд К. К.** Эстониянинг Тарту шаҳридаги «Ванеймуйне» театрида қўйилган **«Одамовия капитан»**, **«Оқ қуш парвози»** ва **«Эркакча қўшиқлар»**, **«Корнолан»** спектаклларининг постановкаси.

«Театр» журналининг редколлегияси, Эстония ССР Маданият министрлиги, Эстония ССР Ёзувчилар союзи, Эстония ССР Композиторлар союзи, Эстония ССР театр жамияти тақдим этган.

3. **Князева Л. Н.** Москвадаги ёш томошабинлар театридаги **«Ҳозир бўлинг жаноб олийлари!»** ва **«Масқарабоз ўлдирилсин»** спектаклларидаги шаҳзода Дэлихьяр Сурамбук ва Глазистик ролларнинг ижроси.

Бутунроссия театр жамияти тақдим этган.

4. **Равенских Б. И.** Москвадаги А. С. Пушкин номли драма театрида **«Очилган қўриқ»** спектаклининг постановкаси.

РСФСР Маданият министрлиги, Москва Совети ижроия комитетининг маданият бошқармаси, «Театральная жизнь» журналининг редколлегияси, Москвадаги 2-асбобсозлик заводи тақдим этган.

5. **Честноков В. И.** Сўнгги йиллардаги спектаклларда ва фильмларда В. И. Ленин образини яратганлиги.

РСФСР Маданият министрлиги, Ленинград шаҳар ижроия комитетининг маданият бошқармаси, Бутунроссия театр жамиятининг Ленинград бўлими, «Театральная жизнь» журналининг редколлегияси, Ленинграддаги театр, музика ва кинематография институти, Ленинграддаги А. С. Пушкин номли академик драма театри тақдим этган.

КИНЕМАТОГРАФИЯ СОҲАСИДА

1. **Жарлакьявичюс В. П.** — режиссер ва сценарий автори, **Грицюс Н. А.** — оператор, **Банионис Д. И.**, **Оя Б. В.** — ролларни ижро этувчилар. Литва киностудияси ишлаб чиқарган **«Ҳеч ким ўлишни истамади»** бадиий фильми.

СССР кинематографчилар союзи тақдим этган.

2. **Иброҳимов А. М.** — режиссер, **Петриченко К. Н.** — оператор, **Свидетелев Е. В.** — рассом, **Самойлов В. Я.**, **Османли И. О.**, **Искендеров А. Р.** — ролларни ижро этувчилар. «Озарбайжонфильм» киностудияси билан «Мосфильм» киностудияси ишлаб чиқарган **«26 Боку комиссари»** бадиий фильми.

Озарбайжон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги кинематография комитети, Озарбайжон Кинематографчилар союзи, «Мосфильм» киностудияси тақдим этган.

3. **Паражанов С. И.** — режиссер, **Ильенко Ю. Г.** — оператор. Киевдаги А. Довженко номли бадиий фильмлар киностудияси ишлаб чиқарган **«Унутилган аводларнинг соялари»** бадиий фильми.

СССР Кинематографчилар союзи тақдим этган.

4. **Хитрик Ф. С.** — режиссер. «Союзмультфильм» киностудияси ишлаб чиқарган **«Бир жиноят тарихи»**, **«Бонифацийнинг каникуллари»** мультипликация фильмлари.

СССР Кинематографчилар союзи тақдим этган.

5. **Юткевич С. И.** — режиссер ва сценарий автори, **Габрилович Е. И.** — сценарий автори. «Мосфильм» киностудияси билан «Студио» (Варшава) ижодий бирлашмаси ишлаб чиқарган **«Ленин Польшада»** бадиий фильми.

СССР Кинематографчилар союзи, Тожикистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Кинематография комитети, Тожикистон кинематографчилар союзи, СССР Маданият министрлиги санъат тарихи институти, «Мосфильм» киностудияси тақдим этган.

6. **Ерматов К. Е.** — режиссер, **Бурхонов Ш.** — Ялангтўш ролини ижро этувчи. «Ўзбекфильм» киностудияси ишлаб чиқарган **«Осиё устида бўрон»** бадиий фильми.

СССР Кинематографчилар союзи, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги кинематография комитети, Ўзбекистон Кинематографчилар союзи тақдим этган.

АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДА

1. **Егерев В. С.**, **Кубасов В. С.**, **Новиков Ф. А.**, **Палуй Б. В.**, **Покровский И. А.**, **Хажакян М. Н.** — архитекторлар, **Ионов Ю. И** — инженер. **Москвадаги пионерлар саройининг архитектураси.**

СССР Архитекторлар союзининг Москва бўлими тақдим этган.

2. **Милецкий А. М.** **Билский Э. А.** — архитекторлар, **Печенов А. Н.**, **Линович Л. Е.** — инженерлар. Киев шаҳридаги **Пионерлар ва мактаб ўқувчилари саройининг архитектураси.**

Киев шаҳар қурилиш ва архитектура ишлари бошқармаси, Украина ССР Архитекторлар союзи, Украина Комсомоли Марказий Комитети, Украина Ёзувчилар союзи правленияси, Киев шаҳридаги пионерлар саройининг коллективи тақдим этган.

3. **Полянский А. Т.**, **Витухин Д. С.** — архитекторлар, **Рацкевич Ю. В.** — инженер. Артекдаги **В. И. Ленин номли «Прибрежний» халқаро пионерлар лагери комплексининг архитектураси**.

СССР Архитекторлар союзи, ВЛКСМ Марказий Комитети, СССР Архитекторлар союзининг Москва бўлими, Москвадаги олий бадиий-саноат билим юрти (Б. Строгановское) тақдим этган.

Ленин мукофотлари олиш учун тақдим этилган баъзи номзодлар муҳокама қилиб кўрилганидан кейин комитет уларни СССР Давлат мукофотлари конкурсида қатнашишга ўтказди.

Ленин мукофотлари лауреатларига Ленин мукофоти топширилганидан бери беш йилдан камроқ вақт ўтган бўлса, уларнинг СССР Давлат мукофотлари олиш учун кўрсатилган янги асарларини комитет қараб чиқмади.

Комитет республикаларнинг давлат мукофотларига сазовор бўлган ишларни ҳам қараб чиқиш учун қабул қилмади.

* * *

СССР Давлат мукофотлари олиш учун тақдим этилган ишлар билан кенг кўламда таништирмоқ учун СССР Министрлар Совети ҳузуридаги радио эшиттириш ва телевидение комитети радио ва телевизион марказлар орқали циклли эшиттиришлар уюштиради, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Кинематография комитети эса, мамлакат шаҳарларида мазкур фильмларни намойиш қилади. Тасвирий санъат асарлари махсус виставкада кўрсатилади, бу виставканинг қачон очилиши алоҳида эълон қилинади.

Совет матбуоти органлари ва кенг жамоатчилик тақдим этилган ишларни актив муҳокама қилсалар, бу билан СССР Ленин мукофоти ва Давлат мукофоти комитетига катта ёрдам берган бўладилар. Ижодий, жамоат ташкилотлари, маданият муассасалари ва меҳнаткашларнинг коллективлари давлат мукофотлари олиш учун тақдим этилган номзодларни муҳокама қилишда қатнашиб, ўз фикрлари, таклифлари ва мулоҳазаларини матбуот саҳифаларида ёки комитетга ёзган мактубларида айтиб берсалар, комитет улардан миннатдор бўлади. (Комитетнинг адреси: Москва, К-51, Неглинная кўчаси, 15).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

(3-канал)

17.00 дан — **Олмаота телестудиясининг эшиттиришлари.**

20.00 дан — **Москва телестудиясининг эшиттиришлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

(5-канал)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 16.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 17.00 — Ўқув эшиттиришлари программаси. **Диққат! ЗИМ.** 17.30 — Математика. **Координат методи.**

Ўзбек тилида: 18.00 — **Адабий топишмоқ** (болалар учун), 18.30 — **Телевизион янгиликлар.**

Рус тилида: 18.45 — **Здоровье** (илмий оммабоп эшиттиришлари программаси), 19.20 — **Телевизион янгиликлар**, 19.35 — **Музика мутахассислари тайёрлаш манбаи** («Ёшлик» студияси).

20.15 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 20.20 — **Олим бўлсанг — олам сеники** («Ёшлик» студияси). 21.20 — Телефильмлар, 22.00 — **Бадиий ҳаваскорлик санъати фестивали.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

(9-канал)

Рус тилида: 16.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 17.00 — **Кинофильмлар** (болалар учун), 17.20 — **Ной Баучидзе** (ҳужжатли фильм), 17.30 — **Қизил қўзиқорин** (кинофильм), 18.10 — **Концерт**, 18.55 — **Ёмон оқибатга олиб келувчи болалар одати** (илмий-оммабоп фильм), 19.05 — **Минорнинг қандай қилиб мажорга айлангани** (фильм-концерт), 19.30 — **Хевсур қиссаси** (бадиий фильм), 21.20 — **Қисқа саргузаштлар** (2—3-қисмлар).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ
ёзги биносида
ТОШМУҲАМЕДОВ НОМИДАГИ ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТЬ МУЗИКАЛИ ДРАМА ТЕАТРИНИНГ

Репертуар плани:

11/VI да — **Ҳолисхон**,
12/VI да — **Қалам қошлигим**,
13/VI да **Гули сиёҳ**.
14/VI да — **Тристан ила Изолда**,
15/VI да — **Катта концерт.**

Билетлар Муқимий номли театр кассасида сотилмоқда.

Заявкалар 4-30-01 ва 4-31-61 телефони орқали қабул қилинади.

ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ 1-РЕСПУБЛИКА МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ
1967-68 ўқув йилининг
кундузги бўлимига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

фармацевтика,
тиш техникаси (ўқиш муддати — бир йилу ўн ой).
фельдшер-лаборантлик,
санитария-фельдшерлик (ўқиш муддати — икки ярим йил),
тиш даволаш (ўқиш муддати — 2 йилу 10 ой).

30 ёшгача бўлган тўлиқ ўрта маълумотли кишилар қабул қилинади.

Билим юртига кирувчилар: ариза, етуклик аттестат (асл нусхаси), таржимаи ҳол, соғлиғи ҳақида медицина справкаси (286 форма), 3 та фотосурат (3х4), турар жойидан справка топширадилар.

Кирувчилар рус тили ва адабиёти (рус группаларида). Ўзбек тили ва адабиётидан (миллий группаларда) иншо, химия (оғзаки), СССР тарихи (оғзаки) лардан имтиҳон топширадилар.

Умумий тартибда стипендия тўланади. Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Киров райони, Барнаул кўчаси, 9-уй (10-трамвай, 2,7-троллейбуслар, 8,10,14-автобусларнинг «Ишчилар шаҳарчаси» остановкаси).

Обуначилар диққатига!

Қуйидаги марказий газеталарга обуна қилиш давом этмоқда:

«Правда»,
«Известия»,
«Сельская жизнь»,
«Экономическая газета»,
«Труд»,
«Комсомольская правда»,
«Пионерская правда»,
«Литературная газета»,
«Медицинская газета»,
«Советская культура»,
«Советский спорт»,
«Строительная газета» ва бошқалар.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги, «Союзпечать» бошқармаси.

СССР ДАВЛАТ БАНКИ
Тошкент учёт-кредит техникуми
1967/68 ўқув йилининг кундузги ва сиртқи бўлимига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

сиртқи таълим: **пул муомаласи ва кредит. Давлат банкида учёт ва техника, омонат кассаларда учёт ва техника, қишлоқ хўжалигини молиялаштириш ва кредитлаштириш.**

Аризалар 25 августгача қабул қилинади, кириш имтиҳонлари 1 дан 20 августгача ўтказилади.

Кириш имтиҳонларини топшириш ва техникумга қабул қилиш 1967 йил учун СССР техникумларига қабул қилиш қоидаси асосида бўлади.

Ўқувчилар стипендия билан таъминланадилар.

Ҳужжатлар Тошкент шаҳар, Главпочтамт, Далазор кўчаси, 29-уй, қабул комиссиясига юборилади. Телефон Б-8-09-31.

1967 йил 22 июнь эрталаб соат 11 да, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети тарих факультетининг илмий совет мажлисида (К. Маркс кўчаси, 32-уй, 36-аудитория) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР.

Э. Султонов «Ўзбекистон Коммунистик партиясининг етти йилликда партия ташкилотларини мустаҳкамлаш ва уларнинг пахтачиликни ривожлантиришдаги ролини ошириш соҳасидаги фаолияти» деган темада (1959-1965 йиллар).

К. Ҳайтбоев «КПССнинг етти йилликда СССР халқлари иқтисодий ҳамкорлигини янада ривожлантириш ва дўстлигини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолияти» деган темада. (Туркманистон ССР материаллари асосида).

Диссертациялар билан университет кутубхонасида танишиш мумкин. (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

ҚОЗОҒИСТОН ССР СЕМИПАЛАТИНСК ШАҲРИНИНГ МАРКАЗИЙ КОЛХОЗ БОЗОРИДА

11 дан 18 июнгача
Область колхозлари

ЯРМАРКАСИ
бўлади.

Қишлоқ хўжалик ва боғдорчилик маҳсулотлари билан колхозчилар таклиф қилинади.

АРАБ ДАВЛАТЛАРИДАН ҚЎЛИНГНИ ТОРТ!

Секу Туренинг айтганлари

КОНАКРИ, 8 июнь. (ТАСС). Гвинея президенти Секу Туре, Араб мамлакатларининг империализм ва унинг малайи бўлган Исроилга қарши курашини Гвинея халқи қўллаб-қувватлайди, деди.

Секу Туре айтдики, Араблар ҳимоя қилаётган иш Африка халқларининг орзу-истаклари билан чамбарчас боғлангандир. Жаҳондаги барча халқлар, деди у, Араб давлатлари олиб бораётган курашнинг адолатли кураш эканини тушуниб етдилар.

Президент Араб мамлакатларининг дўстлари империализмга зарба беришни таъминлаш учун қўлидан келган барча тадбирларни кўриши лозим ва Гвинея ҳукумати худди ана шу мақсадда иш кўради, деди.

Сомали миллат мажлисининг қарори

МОГАДИШО, 8 июнь. (ТАСС). Сомали миллат мажлиси Яқин Шарқдаги аҳволни муҳокама қилиб, қабул этилган резолюцияда Араб давлатларининг Исроил агрессиясига қарши олиб бораётган курашида уларни тўла қўллаб-қувватлажагини изҳор қилди. Сессияда сўзга чиққан бош министр Абдураззоқ Ҳожи Ҳусайн ҳукуматнинг қардош Араб мамлакатларига ёрдам кўрсатиш чоралари тўғрисида гапирди.

Ливан ҳукуматининг қарори

БАЙРУТ, 8 июнь. (ТАСС). Ливан Министрлар Совети президент Хелу раислигида ўтган фавқулодда мажлисда Исроилнинг Араб мамлакатларига қарши агрессиясида қатнашаётган АҚШ ва Англия элчиларини мамлакатдан чиқариб юборишга қарор қилди. Айни вақтда Ливан ҳукумати ўзининг Вашингтон ва Лондондаги элчиларини чақириб олишга қарор қилди.

ИСРОИЛ ҚЎШИНЛАРИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИНИ ДАВОМ ЭТТИРЯПТИ

ЛОНДОН, июнь. (ТАСС). Рейтер агентлиги мухбирининг Тель-Авивдан хабар беришича, БМТ хавфсизлик кенгаши ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги чақириғидан сўнг Исроил эълон қилган биринчи ахборотда Исроил қўшинларининг олға боришни давом этаётганлиги тўғрисида гапирилади.

Танк қисмлари, дейилади ахборотда. Синайнинг марказий қисмида Сувайш канали томон ҳаракат қилишда давом этмоқда.

ЯҚИН ШАРҚДАГИ ВОҚЕАЛАР

ҚОҲИРА, 7 июнь. (ТАСС). Синай ярим оролида жанглар давом этмоқда. Миср қўшинлари иккинчи мудофаа линиясида қайтадан группалаштирилмоқда. Душманнинг 8 самолёти уриб туширилди, дейилади Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари қўмондонлигининг Қоҳира радиоси орқали берган маълумотида. Маълумотда, шунингдек Сувайш канали устида бўлиб ўтган ҳаво жангида Исроилнинг яна саккизта самолёти уриб туширилганлиги хабар қилинади.

ҚОҲИРА, 7 июнь. (ТАСС). Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари қўмондонлиги бугун кечқурун қуйидаги хабарни эълон қилди: «Шарм Алшайх районидаги қуролли кучларимиз қўшинларни қайта группалаштириш операциялари доирасида иккинчи мудофаа линиясидаги қўшинларга қўшилиш тўғрисида буйруқ олгандан кейин душман Шарм Алшайхга парашют десанти ташлашга уринди. Душманнинг транспорт самолётлари қирувчи самолётлар паноҳида келди. Бизнинг қирувчи самолётларимиз уларга қарши ўт очди ва душманнинг «Мираж» типидаги бешта қирувчи самолётини ва «Нор-атлас» типидаги иккита транспорт самолётини уриб туширдилар.

Душман Синай ярим оролидаги иккинчи мудофаа линиямизнинг баъзи районларига ҳам парашют десантлари ташлашга уринди. Ана шу парашют десантлари батамом қириб ташланди».

Қоҳира радиоси шундан кейин Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари қўмондонлигининг навбатдаги ахборотини эшиттирди. Ахборотда айтиладики, Миср қўшинлари Шарм Алшайхдан чиқиб кетдилар ва иккинчи мудофаа линиясидаги асосий кучларга қўшилдилар.

АГРЕССОР ТИЙИЛМАЯПТИ

ЛОНДОН, июнь. (ТАСС). Исроил хавфсизлик кенгашининг ўт очишни тўхтатиш тўғрисида чиқарган резолюциясини мутлоқ писанд этмаяпти. Кўпдан кўп фактлар шуни билдирмоқда. Исроил ўзини БМТ ва жаҳон жамоатчилик фикрига қарши қўйиб, барча фронтларда актив жанговар ҳаракатларни давом эттирмоқда. Исроил армиясининг танк бўлинмалари, дейилади Тель-Авив радиоси эълон қилган ахборотда, Синай ярим оролида Сувайш канали томонида олға силжидилар.

Исроил қўшинларининг Иордания фронтида ишғол қилган бир қанча аҳоли яшайдиган пунктлар орасида Рамалла, Женин, Латрун ва бошқа пунктлар бор. Исроил ҳарбий радио шарҳчисининг айтишича, Исроил қўшинлари бу районда Иордан дарёси водийсига ёриб ўтмоқчилар.

Исроил Сурия фронтида ҳам уруш ҳаракатларини олиб бормоқда.

Буларнинг ҳаммаси Исроилнинг агрессив доиралари хавфсизлик кенгашининг қарорини хиёнаткорона бузиб, араб халқларига қарши ўзлари бошлаган агрессияни давом эттираётганликларидан далолат беради.

Жазоир ҳукуматининг қарори

ЖАЗОИР, 8 июнь. (ТАСС). Жазоир ҳукумати ўз товарларини Америка Қўшма Штатларига ва Англияга экспорт қилишни бутунлай тўхтатишга қарор қилди.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи Ўзбекистоннинг ҳамма районларида бироз ҳаво ўзгариб турса ҳам ёғингарчилик бўлмайди. 30-35 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда булут кам бўлади, ёғингарчилик бўлмайди. Кечаси 15-17, кундузи 32-34 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалиги — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ А — 134. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р — 05390.